

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ
П'ЯТНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина чотирнадцята

Стенограма пленарного засідання
25 березня 2026 року

Київ 2026

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ

П'ЯТНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина чотирнадцята

*Стенограма пленарного засідання
25 березня 2026 року*

Головне управління документального забезпечення
Апарату Верховної Ради України

ЗМІСТ

Засідання перше
(Середа, 25 березня 2026 року)

Частина чотирнадцята

Виступи уповноважених представників депутатських фракцій і груп	...6
Заява депутатської фракції політичної партії «Слуга народу» і депутатської групи «Партія «За майбутнє»	...13
Проведення сигнального голосування для прогнозування результатів розгляду питань порядку денного	...15
Голосування пропозиції про запрошення міністра освіти і науки України Лісового О.В. на пленарне засідання Верховної Ради України для надання інформації	...16
Прийняття в першому читанні за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо розширення форм державної підтримки у сфері освіти»	...16
Голосування пропозиції про запрошення міністра освіти і науки України Лісового О.В. на наступну частину триваючого пленарного засідання Верховної Ради України 26 березня 2026 року для надання інформації	...22
Ратифікація Фінансової угоди «Покращення мереж автомобільних доріг в рамках Ініціативи ЄС «Шляхи солідарності» («Відновлення транспортних мереж»)) між Україною та Європейським інвестиційним банком	...22
Прийняття рішення про запрошення Голови Національного банку України Пишного А.Г. на наступну частину триваючого пленарного засідання Верховної Ради України 26 березня 2026 року для надання інформації	...29

Голосування пропозиції про надання доручення Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки щодо підготовки проекту Постанови Верховної Ради України стосовно демонтажу блокпостів біля будівель Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Офісу Президента України	...29
Прийняття Закону України «Про приєднання України до Міжнародного договору про генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства»	...30
Внесення зміни до частини другої статті 32 Цивільного кодексу України щодо вдосконалення порядку вчинення правочинів неповнолітньою особою	...31
Внесення змін:	
до деяких законів України щодо нарахування плати за житлово-комунальні послуги та облік збитків у зв'язку з пошкодженням або знищенням об'єктів нерухомого майна	...32
до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань підготовки громадян до національного спротиву	...43
Заява депутатської фракції політично партії «Батьківщина» та депутатської групи «Довіра»	...60
Голосування пропозиції включення до порядку денного сесії проекту Закону «Про забезпечення повноважності місцевих рад в умовах воєнного стану»	...62
Проведення сигнального голосування для прогнозування результатів голосування щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» щодо визначення загальних засад впровадження та адміністрування публічних електронних реєстрів та інформаційно-комунікаційних систем»	...62

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ПЕРШЕ

*Зал засідань Верховної Ради України
25 березня 2026 року, 10 година 4 хвилини
(Після перерви)*

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слава Україні!

Шановні колеги народні депутати, переходимо до роботи. Нагадую, що здійснюється пряма трансляція нашого засідання.

Відповідно до прийнятої нами Постанови «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання в умовах дії воєнного стану» сьогодні ми продовжуємо наше пленарне засідання.

У разі повітряної тривоги буде оголошено перерву в пленарному засіданні, і ми всі маємо перейти до безпечних місць відповідно до схеми укриття.

Шановні колеги, сьогодні відзначається День Служби безпеки України. Від імені Верховної Ради України щиро вітаємо працівників та ветеранів Служби безпеки України, зокрема нашого колегу, ми знаємо, про кого йде мова, з професійним святом. Ваша сумлінна служба і беззастережна відданість обов'язку є надійним, непохитним щитом нашої держави. Ми високо цінуємо ваші героїчні подвиги на передовій і пам'ятаємо та шануємо колосальну, часто непомітну для суспільства роботу в тилу, яка щоденно здійснюється задля безпеки України. Дякуємо за професіоналізм, відвагу та відданість державі. Бажаємо міцного здоров'я, витримки, незгасної сили духу, нових вагомих здобутків у вашій почесній і відповідальній місії, а також якнайшвидшого встановлення справедливого й тривалого миру в Україні. Вітаємо Службу безпеки України! *(Оплески)*.

Вітаємо нашого колегу Анатолія Вячеславовича Костюха, у якого сьогодні день народження. Бажаємо невичерпної енергії, звитяжної та плідної роботи на благо України *(Оплески)*.

Шановні народні депутати, за парламентською традицією пропоную розпочати роботу з виконання Державного Гімну України.

(Лунає Державний Гімн України).

Шановні колеги, триває тринадцятий рік збройної агресії російської федерації проти України та п'ятий рік повномасштабного вторгнення. Учора російська федерація здійснила одну з наймасованіших дронівих і ракетних атак на мирні міста України, зокрема Львів, Житомир, Івано-Франківськ, Вінницю, Дніпро, Запоріжжя та інші населені пункти. Внаслідок ударів є загиблі, постраждалі, пошкоджено житлові будинки, історичну спадщину, об'єкти

енергетичної та цивільної інфраструктури. Ці дії вкотре засвідчують, що держава-агресор не має наміру припиняти війну. Усі причетні до цих та інших злочинів проти українського народу обов'язково понесуть справедливу і невідворотну відповідальність.

Тож схилимо голови і вшануємо у хвилині мовчання пам'ять наших захисників і захисниць, які віддали життя за Україну, а також мирних громадян, зокрема дітей, чиї життя забрала російська агресія.

Вшануємо також хвилиною мовчання світлу пам'ять Почесного Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета – багаторічного провідника українського православ'я та невтомного борця за утвердження української церкви, який, на превеликий жаль, пішов з життя 20 березня.

(Хвилина мовчання).

Шановні колеги, на засіданні Погоджувальної ради ми домовилися надати кожному уповноваженому представнику депутатських фракцій і груп до 3 хвилин для виступу.

Прошу представників депутатських фракцій і груп записатися на виступи.

Від фракції «Європейська солідарність» до слова запрошується Петро Олексійович Порошенко. Будь ласка.

ПОРОШЕНКО П.О., член Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги! Усі засоби масової інформації переповнені повідомленнями про наявність в Україні глибокої парламентської кризи. Усе значно гірше. Це не криза парламенту, це криза державного управління. Причиною цього є не Національне антикорупційне бюро України та Спеціалізована антикорупційна прокуратура, не опозиція і громадські активісти. Причиною цього є корупція і тотальна некомпетентність влади. Підконтрольна Офісу Президента мережа *Telegram*-каналів намагається переконати Зе-блогерів та НАБУ примусити народних депутатів працювати.

Хотів би звернути вашу увагу на порядок денний сьогодні та на кількість народних депутатів зараз у цьому залі. Порядок денний, якого вимагає фракція «Європейська солідарність», – кожен день ставити питання реформ стосовно європейської інтеграції, складової частини плану Качка – Кос. Це, зокрема, і перезавантаження Державного бюро розслідувань (те, чого боїться влада, але вимагає Євросоюз), це і верховенство права, незалежність судів, комплектація Конституційного Суду України. Вони навіть і близько до цього не підходять.

Зеленський поставив питання мобілізації. Дуже прошу розглянути законопроект, де стоїть і мій підпис з датою 24 лютого 2022 року, тільки не як притягнення до відповідальності народного депутата направленням служити, а добровільне право. На сьогодні нас, членів фракції «Європейська солідарність», у парламенті, 26 людей, і 27-ма Таня Чорновол. Ми вимагаємо дати можливість

їй служити у Збройних Силах України і бути народним депутатом. З незрозумілих причин це питання не ставиться на голосування.

Другий крок. Очищення уряду, органів контролю, Офісу Президента від фігурантів «плівки Міндіча». Це не Міндіч – це Шефір, це Єрмак і це багато з тих, кого ви знаєте. І не треба покривати.

Наступна позиція. Відновлення парламенту як інституції. Розглядати саме критичні законопроекти. Якщо ви говорите про проекти законів, яких вимагає Міжнародний валютний фонд, то приберіть популізм, приберіть «єБаки», приберіть розподіл коштів, коли купуєте голоси...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від групи «Платформа за життя та мир» – Юрій Павленко.

Скорик. Будь ласка.

СКОРИК М.Л., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Депутатська група «Платформа за життя та мир». Шановна президіє! Шановні колеги! Шановні громадяни України! Насамперед дозвольте побажати успіхів українській переговорній групі в досягненні для України якнайшвидшого і якнайсправедливішого миру. Хочу зупинитися на питаннях, які, звичайно, крім наслідків повномасштабної війни і не завжди законної мобілізації, дуже турбують наших громадян. Маю на увазі ціни на енергоносії.

На сьогодні ціна на електроенергію для побутових споживачів з урахуванням тарифу на передачу електроенергії становить 22 гривні за кіловат. Треба розуміти, що це стосується підприємств, які виробляють товари першої необхідності, продукти харчування, а також транспорту, комунальних установ, інших бюджетоутворюючих галузей. Зрозуміло, що це завдає дуже серйозного удару по нашій економіці. І зважаючи на те, що зараз відбувається з цінами на паливо, від уряду потрібні чіткі кроки в цьому напрямі.

Що я маю на увазі? Передусім повинно бути прозоре ціноутворення, яке розуміло б суспільство. Не може бути вільного ціноутворення на такі товари, як електроенергія і паливо, у країні в умовах війни, коли держава взагалі усунулася від цього процесу. Ми маємо ясно розуміти собівартість цього процесу, ми маємо розуміти видатки трейдерів, ми маємо розуміти норму їх прибутку, і держава повинна чітко на це впливати. Інакше, дійсно, будуть дуже важкі наслідки для нашої економіки.

Ми маємо усвідомити, що це дуже серйозне питання, яке турбує наших громадян. Держава повинна в це втручатися і разом із суспільством розуміти, що відбувається на цьому ринку, бо без цього країна розвиватися не зможе. Коли ми бачимо ціни на паливо, які кожного дня змінюються, а у держави, дійсно, немає важелів для того, щоб цю ситуацію врегулювати, це абсолютно ненормально, і ми розуміємо, що це неправда. Ми чекаємо чітких кроків у цьому напрямі від

уряду. У нас парламентсько-президентська республіка, ми дуже сподіваємося, що парламент буде долучений до вирішення цього питання.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від фракції «Слуга народу» – Бужанський. Чернів, я так розумію.

Єгор Чернів. Будь ласка.

ЧЕРНІВ Є.В., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»).* Шановні колеги! Шановний пане головуючий! Шановні українці! Сьогодні Україна стикається з найбільшою загрозою для державності з початку повномасштабного вторгнення. Думаю, всі ми розуміємо, якщо Верховна Рада найближчим часом не повернеться до нормального функціонування, то це нам загрожує катастрофою в економіці та отриманні міжнародної допомоги, а найнебезпечніше – у сфері оборони.

Наш Комітет з питань національної безпеки, оборони та розвідки підготував два важливі законопроекти: про національний спротив і про Кіберсили, але вони не можуть бути внесені на розгляд залу, тому що бракує голосів.

Шановні колеги, я абсолютно чітко розумію всі проблеми та претензії. Брак комунікації з Кабінетом Міністрів України, зниження суб'єктності парламенту, втома – це все демотивує. Але згадайте про наших бійців, які нині на фронті у набагато складніших і небезпечніших умовах. Верховна Рада – це також фронт. Так, набагато безпечніший, але не менш важливий законодавчий фронт, з якого ми не маємо права бігти. Саме Верховна Рада за всі роки незалежності залишалася основною точкою опори нашої держави. Так було в 1991, 1996, 2014 і 2022 роках і так має залишатися надалі. Ми творимо історію.

Друзі, згадайте, як ми з вами збиралися тут на початку широкомасштабного вторгнення і, попри ризик для нашого життя, приймали всі необхідні для оборони та економічної стійкості закони. Згадайте, як ми встигали все: працювати в комітетах, працювати в залі, їздити на фронт, їздити по світу, шукаючи підтримки, волонтерити, допомагати нашим переселенцям, і не здавалися. Нашому скликанню випала доля стати парламентом воєнного часу, євроінтеграційних реформ і остаточного геополітичного розвороту на Захід. І ми не маємо права це змарнувати, не маємо права опустити руки.

Ніхто не говорив, що шлях у майбутнє буде простим. Війна забирає наші ресурси, наш час, наших друзів і близьких, а іноді наше життя. Але якщо нам випала історична місія зберегти цю країну для майбутніх поколінь, ми маємо виконати її з честю і пам'ятати про присягу, яку давали українському народові.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від фракції «Батьківщина» – Андрій Анатолійович Кожем'якін. Будь ласка.

КОЖЕМ'ЯКІН А.А., голова Комітету Верховної Ради України з питань молоді і спорту (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, сьогодні ми відзначаємо 34-ту річницю створення Служби безпеки України. Для кожного чинного співробітника... (Оплески). Дякую. ...і нас, ветеранів Служби безпеки, це не просто дата в календарі чи формальне свято – це день професії, яка стала нашою долею.

Коли я і мої колеги починали розбудовувати Службу безпеки в 90-х роках, ми вчилися бути державниками, закладали фундамент, але справжній іспит на міцність настав в останні роки, з початком повномасштабного вторгнення ворога. Війна змінила все. Служба безпеки України – це унікальні спецоперації, про які колись писатимуть у підручниках. Це ефективне виявлення контррозвідкою ворожих агентів, диверсантів і колаборантів всередині країни. Це спецпризначенці Служби безпеки України, безпосередньо наша славетна «Альфа», які беруть участь у бойових діях на нулі. Робота снайперів дивує та вражає весь світ. Це морські дрони, що тримають у страху ворожий флот. Це кіберфахівці, які щохвилини тримають цифровий щит держави. Ми пишаємося тим, що Служба безпеки України стала справжнім жахом для ворога. Ми бачимо, як ефективно вичищається п'ята колона зрадників у нашій державі. Це і є та безкомпромісність, якої завжди вимагав від нас український народ.

Звертаючись до молодих співробітників Служби безпеки, хочу наголосити, що ви працюєте у найважчі, але і у найгероїчніші часи. Пам'ятайте, ваша сила не лише у зброї чи технологіях, а й у внутрішньому стрижні. Честь і вірність – це не просто слова на емблемі, це ваш щоденний вибір. Ворог підступний, він шукає слабкі місця. Будьте пильними, будьте на крок попереду.

Сьогодні ми схилиємо голови перед пам'яттю тих співробітників, які повернулися із завдань на щиті. Їхні імена назавжди вписані в історію Служби безпеки та в серці кожного з нас.

Бажаю всім співробітникам оперативної удачі, незламної волі та сталевих нервів. Нехай ворог знає, що розплата буде неминучою. Дякую вам усім за службу, кожному з вас. Разом до перемоги!

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Від групи «Відновлення України» – Воронько. Будь ласка.

ВОРОНЬКО О.Є., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (одномандатний виборчий округ № 103, Кіровоградська область, політична партія «Слуга народу»). Доброго ранку, колеги! Прошу передати слово колезі Бурмічу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бурміч. Будь ласка.

БУРМІЧ А.П., член Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановні колеги, я теж хочу приєднатися до поздоровлення всіх працівників Служби безпеки України, побажати їм здоров'я, щастя, успіхів в обороні нашої держави, наших кордонів.

Шановний пане головуєчий! Шановні колеги! Сьогодні ми знову змушені говорити про те, що під час війни не має права існувати корупція. І це не просто про корупцію, а про корупцію в умовах, коли країна воює за своє виживання.

Подивіться на факти. У прифронтовій Сумській області посадовиця податкової служби вимагала у підприємства, яке працює під обстрілами, 2 мільйони гривень хабаря. Бізнес, який тримається на межі виживання, якому і так щодня загрожує війна, змушують платити за право працювати. І таке відбувається не десь у тилу, а прямо на передовій, де люди ризикують життям.

Інший випадок – Запоріжжя. Кошти, які міжнародні партнери дали нам для дітей, для їх підтримки в умовах війни, просто намагалися вкрати. Створюються фіктивні заклади, гроші проганяються через підконтрольні структури, виводяться готівкою і діляться між учасниками схеми. Це цинізм найвищого рівня. Ми маємо називати речі своїми іменами. Корупція під час війни – це мародерство, це удар у спину нашим військовим, це зрада тих, хто сьогодні на фронті, і тих, хто в тилу. Суспільство це чітко розуміє. Взагалі я вважаю, і не тільки я, усі вважають, що корупція – це друга наша біда після війни, якої не повинно бути сьогодні взагалі. І ніхто з цим особливо не бореться. Створені всі умови для процвітання корупції. Це сигнал для нас, парламенту. Люди не просто втомилися – вони не сприймають цю несправедливість, не розуміють, як у країні, де збирають донати на дрони і лікування поранених, хтось продовжує красти мільйони та мільярди. Тотальна нетерпимість до корупції – це єдина здорова реакція.

Ще є інший важливий аспект, окрім корупції. Українці серед головних проблем називають низький рівень життя. Лише заборгованість населення зі сплати за житлово-комунальні послуги – 113 мільярдів гривень. І наше завдання як парламенту – будувати політику, яка працює для людей. Ми повинні думати про те, як підвищити доходи людей, як банально допомогти нашим громадянам. Тут я хочу сказати принципову річ: Верховна Рада має керуватися інтересами українського народу. Нас обрали українські виборці саме для того, щоб ми покращували життя.

Сьогодні, на жаль, штучно створені всі умови для корупції, не розумію, через головоотяпство або рекомендації та некомпетентність наших радників, які є. Корупція – це головна наша біда, за її допомогою, вважаю, і здійснюються...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від групи «Партія «За майбутнє» – Тарас Іванович Батенко. Будь ласка.

БАТЕНКО Т.І., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 123, Львівська область, самовисуванець). Колеги, вчора ворог атакував Україну рекордною кількістю «шахедів», майже 950. Ключове питання у цій історії – безпека і життя людей. Вчорашній удар по Львову вкотре має привернути увагу світової громадськості до того, що ворог б'є по спадщині ЮНЕСКО у Львові. Серце обливається кров'ю і ненавистю. Ансамбль Бернардинського монастиря – унікальна пам'ятка, перлина архітектури, яка пережила всі війни на нашій території з початку XVII століття і якої вчора вже могло не бути. Це удари по світовій культурі. Це дикунське бажання росії вбити і минуле, і майбутнє. Це почерк москви, коли вона зруйнувала своїми авіаударами унікальний історичний центр Алеппо, і світова спільнота не повинна це вкотре просто категорично засудити.

Ми чуємо про те, що є проблеми зі збиттям дронів. Ми бачимо не стільки уламки, скільки неушкоджені дрони, які долітають до своїх цілей. І цілі ворог не вибирає: чи це житловий будинок, чи це пам'ятка архітектури, чи це пологовий будинок, центр Івано-Франківська, центр Тернополя, Вінниця чи Одеса. Попри все ми хочемо висловити респект, повагу командуванню Повітряних Сил Збройних Сил України щодо уражень десятків і сотень ворожих ракет і дронів. Можна сперечатися про показники відсотків збиття, але вдумайтесь: 950 дронів за добу. Це про те, як ворог сприймає дипломатію і як війна в Ірані додала йому снаги у веденні війни в Україні далі.

Колеги, щодо внутрішньої політичної кризи, про яку активно говорять. Не вважаю, що у нас парламентська криза. Парламент здатен приймати рішення задля фінансового забезпечення сил оборони, нашого майбутнього, європейського майбутнього. Але всі заплановані зміни щодо податків і стягнень з людей ми маємо вимірювати наслідками для української економіки, наслідками, а не лише думаючи про темпи виконання зобов'язань, які бере уряд, не радячись із парламентом.

І останнє. Сьогодні професійне свято працівників Служби безпеки України. Приєднуюся до привітань. Безумовно, ми вдячні за те, що впродовж повномасштабної війни Служба безпеки України дістає ворога унікальними спецопераціями, унікальними, це просто вражає.

Честь і слава всім захисникам та вічна пам'ять полеглим героям!

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

І завершальний виступ. Від депутатської групи «Довіра» – Павло Андрійович Бакунець.

Потім у нас ще є заява про оголошення перерви, яку готові замінити на виступ, і далі будемо переходити до роботи. Починайте запрошувати народних депутатів до залу.

БАКУНЕЦЬ П.А., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 122, Львівська область, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Шановний головуєчий! Шановні народні обранці! Дорогі українці! Треба підкреслити, що вчора ворог протягом цілої доби, і вночі і вдень, вкотре тероризував всю нашу країну, особливо міста і села західних областей. Прикро, коли знищено будівлю в історичному ареалі славного міста Львова, що є пам'яткою архітектури національного значення. Звичайно, прикро, що ворог знищив інфраструктуру і на моєму рідному прикордонні. Дуже прикро, що у людей було забрано життя, абсолютно мирних людей. Дуже прикро, що хтось навіть не зміг потримати на руках новонароджену дитину через терористичні російські ворожі удари.

Так, не всі повітряні цілі ворога були знищені, однак вчора було запущено сотні дронів, і добра робота української протиповітряної оборони показала, що більшу частину все-таки знищено. Сьогодні ми закликаємо профільне міністерство та різні військові структури, військові адміністрації знайти нові умови, нову мотивацію для того, щоб збільшити кількість засобів протиповітряної оборони на всій території нашої країни. Нові підходи, можливо, не лише військові, нові якісь умови для того, щоб усе-таки краще захистити мирних мешканців наших українських мирних міст.

Незважаючи на все це, сьогодні християни святкують велике свято – Благовіщення, яке є одним з найбільших християнських свят і символом доброї звістки. Я хотів би побажати вам, дорогі українці, отримати добрі, гарні звістки, чудові новини, особливо про хід мирних перемовин. Добрі новини для родин наших захисників про те, що їхні рідні, які перебувають у полоні або зникли безвісти, повертаються живими додому. Добрі новини про дії, а не бездіяльність уряду щодо стабілізації цін на АЗС, а відповідно і цін на продукти. Цього дуже чекають усі українці на всій території нашої держави. І, звичайно, добрі новини про те, що школа на селі залишається, а дитина має можливість доучитися 10-й і 11-й класи в рідній школі та отримати атестат попри всі перипетії, які відбуваються з реформою Нової української школи. Віримо в це.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз буде заява з вимогою оголосити перерву, яку готові замінити на виступ, там важливо, а потім – з процедури.

Дмитре Олександровичу, спочатку буде заява, я обіцяв, а далі... Добре.

Разумков – з процедури. Будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О., народний депутат України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Добрий

день, Олександр Сергійовичу! Шановні колеги! Я хотів би нагадати, що згідно з Регламентом Верховної Ради України у середу мають бути оголошення, заяви, повідомлення, пропозиції народних депутатів. Погоджувальна рада депутатських фракцій і груп не може це змінювати, доповнювати чи прибирати. Знаю, що ви хочете завтра це зробити, ваше право, можете хоч цілий день просто розмовляти, але відповідно до Регламенту Верховної Ради України у середу мають бути виступи народних депутатів.

Прошу вас не порушувати закон і зараз надати 30 хвилин для виступів народних депутатів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Дмитре Олександровичу. Андрій Вікторович і Погоджувальна рада обов'язково дослухаються до вашого зауваження.

Надійшла заява від фракції «Слуга народу» і групи «Партія «За майбутнє» з вимогою оголосити перерву, яку готові замінити на виступ.

Галайчук, Гузь і Гончаренко Олексій. Три хвилини. Будь ласка.

ГАЛАЙЧУК В.С., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, сьогодні День Волі в Білорусі, і наше міжфракційне депутатське об'єднання «За демократичну Білорусь» виступає із заявою та просить вас до цієї заяви приєднатися.

Отже, 25 березня святкується вже 108-ма річниця Дня Волі в Білорусі. Білоруси 108 років тому продемонстрували всьому світу своє прагнення до свободи. На превеликий жаль, на сьогодні, як ми знаємо, Білорусь є окупованою країною: окупованою агресивною росією, своїм режимом самопроголошеного президента Лукашенка. Ми закликаємо весь вільний світ приєднатися до тих зусиль, до тієї боротьби за волю, яку веде білоруський народ. І ми їх у цьому всіляко маємо підтримати.

ГУЗЬ І.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 19, Волинська область, самовисуванець). Слава Україні! Хочу звернутися до всіх білорусів гаслом вільної Білорусі: «Жыве Беларусь!».

Хочу з цієї трибуни передати вітання усім тим, хто підтримує Україну, усім тим білорусам, які на фронті. Сьогодні це сотні людей, які віддають своє життя за Українську самостійну соборну державу, бо вони знають, що без вільної України не буде вільної Білорусі.

Хочу передати щирі вітання тим тисячам борців за волю Білорусі, які нині перебувають за ґратами. Ці люди боролися проти диктатури лукашенка і проти диктатури путіна. Ми, українські патріоти, українські парламентарії, завжди з тими, хто бореться за волю – за волю Білорусі, за волю України і за волю всіх вільних людей. Тому з Днем Волі вас у вільній Білорусі! Жыве Беларусь!

ГОНЧАРЕНКО О.О., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 137, Одеська область, самовисуванець). Дорогі білоруси, ви будете вільними, ми це знаємо. Білоруська Народна Республіка (БНР) обов'язково переможе Білоруську Радянську Соціалістичну Республіку (БРСР). Білорусь має бути вільною. Ми в Україні знаємо, що тільки вільна Білорусь дасть можливість жити і Україні, і Польщі, і Литві, і всьому Балто-Чорноморському регіону, жити вільно та безпечно.

Сьогодні Білорусь під п'ятою окупанта, тож День Волі – це той день, коли окупант помре, це день смерті окупанта. Усі окупанти, які сьогодні є на українській землі, і всі окупанти, які сьогодні є на білоруській землі, рано чи пізно згинуть, як в українському гімні співається, «як роса на сонці». Так і буде! І Білорусь, і Україна разом будуть у вільній Європі.

Слава Україні! Жыве Беларусь!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Дмитро Олександрович Разумков – з процедури.

РАЗУМКОВ Д.О. Олександр Сергійовичу, мені байдуже, дослухається чи не дослухається Погоджувальна рада, але ви порушуєте закон. Сьогодні мають бути виступи народних депутатів. До того ж мені байдуже на позицію монобільшості, мікроменшості та тому подібне.

Наступне питання. Якщо ви вже заговорили про Погоджувальну раду, надайте, будь ласка, інформацію для стенограми, хто вирішив, що у вівторок Верховна Рада працювати не буде. Перевтомилися. Вчора не було засідання. Чому? Якщо це рішення прийнято на засіданні Погоджувальної ради, то скажіть, будь ласка, які фракції і групи за це проголосували. Чому Верховна Рада вчора не працювала, чому не розглядалися важливі законопроекти? Нам немає, що голосувати? Питання щодо демобілізації, термінів служби, додаткових виплат, допомоги ВПО, мінімальної пенсії, пакета допомоги для українського бізнесу. Добре, що, можливо, вчора не розглядалося питання про підвищення податків, як завжди, але все-таки скажіть, будь ласка, хто визначив, що Верховна Рада не буде працювати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Дмитре Олександровичу, ви можете отримати стенограми засідань відповідно до встановленого порядку. Думаю, з цим проблем у нас ніколи не було, вся інформація офіційно надається.

Шановні колеги, пропоную провести сигнальне голосування. Прошу вас зайняти свої місця.

Відповідно до статті 28 Регламенту Верховної Ради України перед початком розгляду питань порядку денного пропоную провести сигнальне голосування. Перед голосуванням прошу народних депутатів перевірити наявність особистої картки у пульті, що на вашому робочому місці. Нагадую, необхідно одночасно утримувати сенсорну кнопку та зелену кнопку «За» до появи результатів голосування на табло.

Прошу взяти участь у сигнальному голосуванні.

«За» – 161.

Запросіть народних депутатів до залу, будь ласка. Запрошуєте? Запрошуєте, а вони не йдуть.

Роман Грищук – з процедури. Будь ласка.

ГРИЩУК Р.П., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (одномандатний виборчий округ № 222, м. Київ, політична партія «Слуга народу»). Шановний головуючий, у мене пропозиція. Давайте доручимо Апарату Верховної Ради України наприкінці кожного засідання публікувати зведену інформацію про кількість народних депутатів, які були присутні на засіданні. Це перше.

Друге. Кількість народних депутатів, які перебувають у відрядженні.

І третє. Прізвища тих, хто не у відрядженні та не присутній на засіданні. Щоб ми конкретно бачили, хто не приходить на засідання, хто втомився. Тоді, можливо, зніметься велика кількість маніпуляцій, з одного боку, а з іншого боку, ми зможемо зрозуміти, що, може, питання не у відвідуваності, а у якості деяких законопроектів.

Дуже прошу доручити Апарату Верховної Ради України після кожного засідання публікувати імена присутніх і відсутніх народних депутатів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Романе, просто вас поінформую, що у нас уже достатньо давно в онлайн-режимі працює сайт Верховної Ради України, де ця інформація навіть не після засідання, а прямо зараз є: чия картка вставлена, чия – не вставлена, хто є, кого немає. Зокрема, є результати сигнального голосування, яке щойно відбулося. Думаю, що наші вельмишановні спостерігачі за діяльністю парламенту – ми знаємо, які це громадські організації, не буду їх називати, – зроблять красиву інфографіку, щоб усі дізналися, хто як, хто де і хто що.

Наразі хочу поінформувати, що з різних фракцій і груп шість народних депутатів перебувають у відпустках, 10 – у відрядженнях. Отже, 16 народних депутатів дійсно відсутні з поважних причин. Можливо, хтось на лікарняному, такої інформації в онлайн-режимі я не маю.

Дякую за вашу увагу до питання того, щоб наша Верховна Рада все-таки працювала.

Антон Яценко – з процедури. Будь ласка.

ЯЦЕНКО А.В., член Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 200, Черкаська область, самовисуванець). Шановні колеги! Прошу зараз поставити на голосування пропозицію про запрошення до залу засідань міністра освіти і науки Оксена Лісового. Ним утворена абсолютно бандитська схема рейдерства вищих навчальних закладів. Їх об'єднують, закривають факультети, звільняють корпуси, здають за безцінь в оренду, захоплюють землі і так далі. Це він робить уже не вперше. От зараз, наприклад, у місті Умані це активно проштовхується, він навіть уже вдався до залякування колективу. Це наша освіта, наші діти, наші заклади, які існують більше 100 років.

Прохання запросити його до залу, і нехай відповідає за свої дії.

Дякую за увагу. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування пропозицію Антона Яценка так, як він її озвучив. Прошу голосувати.

«За» – 135.

Рішення не прийнято.

Шановні колеги, переходимо до розгляду першого питання. Це проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо розширення форм державної підтримки у сфері освіти» ([№ 14104](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 181.

Рішення прийнято.

Для доповіді від авторів і, я так розумію, від комітету запрошується Сергій Валерійович Колебошин, заступник голови Комітету з питань освіти, науки та інновацій. Виступ 4 хвилини. Будь ласка.

КОЛЕБОШИН С.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (одномандатний виборчий округ № 140, Одеська область, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, шановні колеги! Нам так хочеться, щоб українська освіта була на лідерських позиціях. На жаль, у нас сумні лідерські позиції. Українська освіта вже багато років є одним з лідерів у світі за драматичним підвищенням рівня освітніх втрат і розривів. За цим, здавалося б, бюрократичним терміном майбутнє наших дітей. Це означає, що дитина, наприклад, з віддаленої сільської школи зі старту має гірші можливості для здобуття якісної освіти, ніж дитина з великого міста, але це типова історія для будь-якої освітньої системи у світі.

На жаль, *COVID* і особливо повномасштабне вторгнення країни-агресора призвели до драматичного збільшення кількості освітніх розривів, а відповідно і освітніх втрат. Бо, крім класичних – село, місто, соціальний рівень родини і так далі, що є типовими для будь-якої країни світу, – у нас додалися ті, що пов'язані з наявністю прифронтових територій, внутрішньо переміщених осіб, декількох сотень тисяч дітей, які перебувають за кордоном, але залишаються в українській освіті, онлайн або офлайн – залежно від того, яка це територія, і так далі. Ця кількість розривів зростає.

Рівно три роки тому Комітет з питань освіти, науки та інновацій ініціював проведення комітетських слухань з проблематики збільшення освітніх втрат і розривів та напрацювання політики для того, щоб цих втрат і розривів ставало менше. Було доручення Кабінету Міністрів України, Міністерству освіти і науки України розробити національну стратегію подолання освітніх втрат і розривів, бо це те, що буде бити по нас через багато років. Це те відлуння війни, яке ми, наші діти і онуки будемо відчувати ще тривалий час, ми як громадяни і держава, з точки зору економіки, з точки зору нашої боєздатності.

На жаль, за три роки не відбулося нічого в цьому сенсі, як і в багатьох інших, будемо чесними, з того, що стосується наших доручень цьому міністерству. Відповідно групою авторів було напрацьовано законопроект, прийняття якого дасть можливість розпочати певний рух у системі подолання освітніх втрат і розривів. Ми вводимо фактично нові одиниці, які можуть працювати із цією проблематикою. Ідеться про тьюторів, про наставників, про законодавчу базу, що за наявності стратегії можна буде втілювати в наших школах, у наших громадах, у наших закладах вищої освіти і так далі.

Цей законопроект стане фундаментом. Після цього ми маємо провести ще велику роботу спільно з Кабінетом Міністрів України, щоб перетворити це на реальні кроки. Але без цього законопроекту ми зрушити не зможемо.

Виступаючи і від авторів, і від комітету, який однотайно своїм рішенням підтримав цей законопроект і рекомендував Верховній Раді прийняти його за основу, прошу зеленою кнопкою проголосувати за нього в першому читанні, а далі спільно напрацювати пропозиції до другого читання і, нарешті, дочекатися, коли цей або інший склад Міністерства освіти і науки України буде напрацьовувати національну стратегію подолання освітніх втрат і розривів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Запишіться, будь ласка, від фракцій і груп на виступи: два – за, два – проти.

Від фракції «Слуга народу» – Роман Грищук. Будь ласка.

ГРИЩУК Р.П. Шановні колеги, багато хто з вас, я це знаю, викладає в університетах, більшість спілкується з викладачами університетів, усі ми чуємо одне: катастрофічний рівень знань студентів перших курсів. Інколи вже викладачам університетів доводиться пояснювати базові речі середньої освіти. Це не питання до вступників, це питання до умов, у яких ці вступники здобували шкільну освіту. Часом у знаннях учнів у шкільній освіті є дірки, а часом шкільна освіта перетворюється на повну дірку. Це називається освітніми втратами. І це величезна проблема, тому що освітні втрати, як снігова куля. Що тут такого? Ну, пропустив один урок, але, пропустивши один урок, можна не зрозуміти тему, а не зрозумівши теми, можна не зрозуміти предмет.

Дозвольте пояснити вам на прикладі. Дитина в 5-му класі пропустила чи не зрозуміла тему «Дроби». Не розуміючи цієї теми, їй важко зрозуміти весь курс математики: пропорції, рівняння, відсотки, функції. Для неї вивчення математики перетворюється на пекло. Те саме з фізикою: не зрозумівши базових речей, того, як працює сила або що показують формули, – все, фізика далі стає якимись загадковими ієрогліфами. Якщо не розуміти базового шкільного курсу фізики, весь світ потім перетворюється на магію.

Друзі, цей законопроект точковий, тому що освітні втрати потрібно долати тоді, коли вони виникають, а це не 11-й клас, це одразу початкова чи середня школа. Дуже прошу всіх підтримати зазначений законопроект.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від фракції «Європейська солідарність» – Ар'єв. Будь ласка.

АР'ЄВ В.І., член Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Ірині Никорак.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ірина Никорак. Будь ласка.

НИКОРАК І.П., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановний пане головуєчий! Шановні колеги! Дорогі українці! Сьогодні ми виборюємо майбутнє не лише на полі бою, але, на жаль, і за шкільними партами. Війна завдала нищівного удару по українській освіті. Повітряні тривоги, відключення світла, відсутність тепла, вимушена еміграція

призвели до катастрофічних освітніх втрат. Цей законопроект є частковою відповіддю на цей виклик.

Фракція «Європейська солідарність» підтримує цей проект, адже ми переконані, що інвестиція в освіту – це найвигідніша інвестиція держави. Такий закон критично необхідний нині, бо ми не можемо дозволити, щоб ціле покоління українців залишилося з прогалинами в знаннях через агресію росії, саме тому програма надолуження знань має бути системною.

Інститут тьюторства і асистентів – це нормальна європейська практика. Впровадження індивідуальної підтримки та репетиторства за державний кошт дасть змогу дітям із вразливих категорій, а також дітям військовослужбовців здобувати якісні знання незалежно від статків родини. Тож дитина з родини переселенця або дитина загиблого героя повинна мати таку саму підтримку репетитора, як і ті діти, чії сім'ї можуть оплатити це приватно. Це і є справжня соціальна справедливість. Крім того, це додаткові можливості для педагогів мати гідну оплату праці.

Підготовка до вишів. Важливо, що законопроектом передбачаються адаптаційні курси та підготовчий рік для вступників, зокрема демобілізованих воїнів і ВПО. Отже, якщо не дати нашим дітям знання сьогодні, ми, на жаль, програємо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Миколо Миколайовичу, зараз виступи від фракцій і груп. Представники вашої групи «Відновлення України» не записувалися, але ви матимете 1 хвилину після всіх. Треба трошки почекати.

Від групи «Довіра» – Вельможний. Будь ласка.

ВЕЛЬМОЖНИЙ С.А., член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (одномандатний виборчий округ № 112, Луганська область, самовисуванець). Луганщина, депутатська група «Довіра». Шановні колеги! Ми підтримуємо законопроект щодо розширення форм державної підтримки у сфері освіти, адже він про долі наших людей, про те, як держава може допомагати кожній дитині, яку війна змусила покинути рідний дім, кожній дитині, яка втратила дитинство через вибухи і постріли.

Подивіться на приклад нашої незламної Луганщини. Область нині живе в серцях десятків тисяч переселенців на всій території України. Наші вчителі-переселенці – це справжні герої освітнього фронту. Попри все вони проводять уроки онлайн, збирають класи в гуманітарних хабах, надихають дітей мріяти не лише про повернення до власної домівки, а й про майбутнє у нашій державі.

Це законопроект саме для них. Що пропонується переселенцям? Адресна підтримка. Кожна дитина з Луганщини, де б вона не була, отримає державний грант на навчання. Гроші підуть за талановитою дитиною. Підтримуючи освіту сьогодні, ми готуємо майбутнє покоління українців, яке завтра повернеться та збудує нову, сучасну, перспективну і щасливу Луганщину.

Колеги, підтримати цей законопроект – це наш обов’язок перед тими, хто втратив дім. Ваш голос – за освіту, за наших дітей, за українське майбутнє.

Дякую всім, хто підтримує переселенців.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від фракції «Батьківщина» – Іван Григорович Кириленко. Будь ласка.

КИРИЛЕНКО І.Г., член Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об’єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Шановні колеги! Хочу подякувати голові комітету Сергію Віталійовичу Бабаку, який мудро запропонував застосувати статтю 116 Регламенту Верховної Ради України до цього законопроекту. Друзі, проблема набагато ширша, ніж як вона охоплюється нормами цього проекту закону в першому читанні. Ми в цьому переконалися, коли відвідали минулого тижня з Юлією Володимирівною Тимошенко спеціалізовану школу на Рівненщині. А з Юлією Миколаївною Гришиною ми відвідали засідання ради ректорів і ще більше переконалися, наскільки глибока тема.

Друзі, від початку широкомасштабного вторгнення у геометричній прогресії зросла кількість дітей зі спеціальними потребами. На прикладі тільки однієї громади скажу, які це цифри. Сарненська міська територіальна громада, де ми були на зборах, на які прийшли сотні людей, щоб підтримати школу. Так от, 700 дітей, на 83 відсотки за рік збільшилася кількість таких дітей саме в цій невеликій громаді, 200 на обліку, а 500 невідомо де.

Друзі, масштаби катастрофи величезні. І те, що приймаються рішення про реорганізацію, перепрофілювання, а по суті про закриття таких шкіл, – це безумство, божевілля. Ми категорично проти такої політики. Юлія Тимошенко про це заявила на цьому велелюдному зібранні, ми будемо захищати таких дітей, такі школи.

До другого читання законопроекту відповідно до статті 116 Регламенту (дякую, Сергію Віталійовичу) ми будемо готувати радикальні поправки для того, щоб усунути такі божевільні речі, бо треба зберігати. Ясно, що це і додаткові видатки з бюджету, ясно, що це і наставництво, ясно, що це і репетиторство, ясно, що це зовсім інші спеціальності, але це потрібно робити.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тепер 1 хвилина – Микола Миколайович Тищенко, і потім 1 хвилина – Наталка Піпа з фракції «Голос». Далі будемо голосувати.

Запросить народних депутатів до залу.

Тищенко, група «Відновлення України». Будь ласка.

ТИЩЕНКО М.М., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (одномандатний виборчий округ

№ 219, м. Київ, політична партія «Слуга народу»). Прошу зал підтримати законопроект № 14104, тому що після його прийняття буде встановлено, що громадяни України, зокрема діти УБД, діти ВПО, діти, які проживають на територіях, що зазнали впливу бойових дій, а також ті, які мають статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, матимуть право на державну цільову підтримку для здобуття повної загальної середньої освіти. Така підтримка може додатково включати освітні послуги, зокрема тьюторський супровід, тобто підготовчі та адаптивні програми, інші форми навчальної підтримки.

Прошу проголосувати за цей законопроект. Це дуже важливо сьогодні для наших дітей та для поглиблення їх професійних можливостей. Дякую, друзі. Буду стежити за кожним, хто не проголосував.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наталка Піпа, фракція «Голос», 1 хвилина. Будь ласка.

ШПА Н.Р., секретар Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (одномандатний виборчий округ № 115, Львівська область, політична партія «Голос»). Шановні колеги! Фракція «Голос» підтримуватиме цей законопроект, однозначно нам треба підсилити дітей, які позбавлені якісної освіти, насамперед на прифронтових територіях. Це діти героїв, багатодітні сім'ї. Хочу дуже подякувати нашим учителям, які знаходять у собі стійкість. Хочу подякувати батькам, які приймають рішення про те, щоб їхні діти вчилися та залишалися в Україні, студентам, які попри всі можливості залишаються в Україні.

Закликаю уряд говорити з партнерами і знайти кошти на цей проект підтримки додаткових уроків для тих, хто цього потребує, щоб такий закон не залишився порожнім. Саме цим часто наша освіта відрізняється від освіти у Великій Британії чи Німеччині. Сьогодні ми з вами створюємо можливість, але без фінансів...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, переходимо до прийняття рішення. Займіть, будь ласка, свої місця.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо розширення форм державної підтримки у сфері освіти» ([№ 14104](#)) за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України. Прошу голосувати.

«За» – 274.

Рішення прийнято.

По фракціях і групах покажіть, будь ласка.

Антон Яценко – з процедури. Будь ласка.

ЯЦЕНКО А.В. Колеги, ми перед цим вже голосували цю пропозицію, але я не назвав точної дати, тому уточнюю. На завтра на 12 годину давайте запросимо міністра освіти і науки Лісового, нехай він відзвітує про те, як нині об'єднує університети, захоплює їх, потім здає майно за безцінь, звільняє викладачів, відраховує студентів. Отак саме робиться, наприклад, у місті Умані, а також у Кам'янці-Подільському, Ужгороді, Одесі та багатьох інших. Ним запроваджена повністю бандитська схема. Давайте його запросимо на пленарне засідання Верховної Ради і нехай відзвітує, відповідь за свої справи.

Дякую за увагу. Підтримайте, будь ласка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування пропозицію Антона Яценка так, як він її озвучив. Прошу голосувати.

«За» – 137.

Рішення не прийнято.

Шановні колеги, наступний проект Закону «Про ратифікацію Фінансової угоди «Покращення мереж автомобільних доріг в рамках Ініціативи ЄС «Шляхи солідарності» («Відновлення транспортних мереж»)» між Україною та Європейським інвестиційним банком» ([№ 0368](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 219.

Рішення прийнято.

На трибуну для доповіді від авторів запрошується перша заступниця міністра розвитку громад та територій України Альона Іванівна Шкрум. Вітаємо!

ШКРУМ А.І., *перший заступник міністра розвитку громад та територій України.* Доброго ранку, колеги! Дякую за можливість виступити.

На ваш розгляд вноситься ратифікація угоди з Європейським інвестиційним банком у рамках Ініціативи ЄС «Шляхи солідарності». Це гроші, колеги, на наші дороги, логістику, військову логістику, економічну, гуманітарну. Ви знаєте, що це вже друга спроба, минулого разу не вистачило одного голосу. Дуже прошу... Мені здається, що такі речі точно здатні об'єднувати зал, тут немає якихось політичних питань, а є питання того, що в нас за останні багато років недофінансовані дороги. Нині в державному бюджеті немає можливості виділяти великі суми на відновлення доріг, і ви це знаєте, кошти спрямовуються на безпеку, оборону, наших військових. Це 134 мільйони євро, майже 7 мільярдів гривень, – велика сума. Щойно ми цю угоду ратифікуємо, то відбудуємо дороги

і зможемо прийти до вас за другим траншем, тому що вже про нього домовилися з Європейським інвестиційним банком. Це кредит на дуже класних умовах: пільгових 10 років і далі... Це один з найдешевших кредитів у світі.

Ще раз дуже прошу представників усіх фракцій і груп підтримати ратифікацію цієї угоди. Тут зазначено вичерпний перелік об'єктів, які ми будемо відновлювати за цією угодою. Це міст через Дністер у селі Маяки, який був зруйнований комбінованою ракетно-дроновною атакою і через який здійснюється критична логістика, – 16,5 мільйона євро. Це капітальний ремонт частини автомобільної дороги М-11 Львів – Шегині, яка є інфраструктурою для експорту, імпорту, військової логістики, гуманітарної логістики, пересування людей, – 94,7 мільйона євро. І це відновлення частини автомобільної дороги М-06, де більше 20 років не проводився ремонт і не було фінансування, – 116,8 мільйона євро.

Колеги, дуже прошу підтримати цей законопроект. Росія на сьогодні зруйнувала 4 тисячі кілометрів доріг в Україні, а це як від Києва до Брюсселя і назад. Нам потрібні ці гроші, треба далі шукати міжнародне фінансування. Ми будемо це робити, але для цього слід підтримати законопроект і ратифікувати угоду.

Сподіваюся сьогодні отримати ці гроші на відновлення доріг.

Дуже вам дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Для співдоповіді запрошується голова підкомітету Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу Олена Василівна Вінтоняк. Будь ласка.

ВІНТОНЯК О.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, шановні колеги! Була дуже повна і зрозуміла доповідь першої заступниці міністра пані Альони Шкрум про важливість зазначеної ратифікації. Від себе доповню, що Комітет з питань інтеграції України до Європейського Союзу розглянув проект Закону України «Про ратифікацію Фінансової угоди «Покращення мереж автомобільних доріг в рамках Ініціативи ЄС «Шляхи солідарності» («Відновлення транспортних мереж»)» між Україною та Європейським інвестиційним банком» (№ 0368 від 10 березня 2026 року), поданий Президентом України, і ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України прийняти його за основу та в цілому.

Ми знаємо про важливість фінансування ремонту наших доріг. Насправді зараз дороги у критичному стані. Відповідно до цієї угоди про фінансування також може проводитися реконструкція, включаючи і мости.

Реалізація проекту буде спрямована на відновлення фізичних елементів, необхідних для забезпечення функціонування транспортної мережі та відновлення

найбільш економічно важливих західних транзитних зв'язків, які з'єднують Україну з країнами Європейського Союзу, зокрема Польщею та Румунією.

Необхідно зазначити і те, що сюди включаються реконструкція та розвиток основних експортних маршрутів, таких як дороги TEN-T М-06, М-07, М-11 і М-15.

Ще раз наголошую та прошу колег проголосувати і підтримати зазначену ратифікацію.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Представники фракцій і груп, запишіться, будь ласка, для обговорення цього питання на виступи: два – за, два – проти.

Від фракції «Європейська солідарність» – Степан Іванович Кубів. Будь ласка.

КУБІВ С.І., член Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановний пане головуєчий, прошу передати слово Артуру Герасимову.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Артур Володимирович Герасимов. Будь ласка.

ГЕРАСИМОВ А.В., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги, прошу вашої уваги. Я уважно слухав виступ шановної Альони Шкрум – не почув жодної відповіді для себе. Закликаю не голосувати за цей законопроект.

Перший момент. Це кредит на суму 7 мільярдів гривень як мінімум, який треба буде віддавати нашим дітям. Ви знаєте загальний обсяг нині боргових зобов'язань нашої країни? Більше 215 мільярдів доларів. Увага! До виконання робіт допущені компанії з Грузії, Сербії, Угорщини, Словаччини і так далі. Це просто вам для інформації.

Другий момент. З нашого бюджету згідно з цією угодою ми маємо виділити більше 2 мільярдів гривень на дороги, і це зараз. Окрім цього, хотів би вам сказати, що я не почув жодних заперечень щодо ризику використання цих грошей на тих ділянках, які мають бути відремонтовані в рамках гарантійних зобов'язань нині.

І наостанок. Ось ця угода, вона в мене зараз у руках, двома мовами: українською і англійською. Я, мабуть, один з небагатьох, хто її прочитав від початку до кінця. На жаль, я не знайшов там жодного слова про гарантійні зобов'язання щодо доріг, які планують відремонтувати: М-06, М-07 тощо. Виникає дуже просте запитання. Мені відповідають, можливо, це буде в якихось інструкціях, посібниках і так далі. Слухайте, чесно кажучи, це неправильно,

коли в Україні будуються дороги, у Польщі, Німеччині, Данії, Швеції, і в них мінус 20, і в них нижче нуля, і в нас мінус 20, і в нас нижче нуля. Ви Польщею їздили зараз? Щось у них дороги не розвалюються. У нас вони розвалилися, тому що крадуть. І ми про це чуємо, на жаль, із журналістських розслідувань. Тому не голосуйте.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від фракції «Слуга народу» – Гевко. Будь ласка.

ГЕВКО В.Л., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 167, Тернопільська область, політична партія «Слуга народу»).* Тернопільщина. Шановні колеги! Це надзвичайно важлива ратифікація, тому закликаю всіх у залі її підтримати. Ми всі розуміємо і бачимо, наскільки програма «Велике будівництво» була важливою і наскільки дороги, що відремонтовані за рахунок цієї програми, нам під час війни стали необхідні. Мільйони боєприпасів, мільйони допомоги доставлено дорогами, якими раніше неможливо було їхати.

Наші партнери навіть у такий скрутний час допомагають нам відновлювати дороги. Ми знаємо, що після цієї зими наші дороги у вкрай поганому стані, є такі, де проїхати важкому транспорту практично неможливо. Зараз ми повинні зробити все, щоб відновити ці дороги, щоб відновити мости, щоб логістика працювала, бо логістика під час війни має надзвичайно велике значення.

Ще раз закликаю всіх максимально відповідально поставитися до цього голосування і підтримати цю ратифікацію.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від фракції «Батьківщина» – Іван Іванович Крулько. Будь ласка.

КРУЛЬКО І.І., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).* Фракція «Батьківщина». Дійсно, весна кожного року починається з того, що разом із снігом сходять і дороги. Ця непростя зима не стала винятком. Проблема з логістикою, особливо для фронту, залишається дуже актуальною тому, що стан доріг у нас, м'яко кажучи, поганий. Особливо це стосується тих доріг, які ведуть до міжнародних кордонів, власне, звідки здійснюється основна логістика та допомога. Тому, подобається нам чи ні, але ратифікувати цю угоду потрібно, бо нам необхідно, щоб дороги, якими забезпечуються оборона України та фронт, були в належному стані.

Водночас залишається питання щодо якості виконаних робіт, що на дуже низькому рівні. Безумовно, ті дороги, реконструкція яких здійснювалася

в рамках гарантійного ремонту, мають бути відновлені, це повинно бути чітко зазначено безпосередньо в угодах про ремонт. Це один момент.

Інше. Хочу звернути увагу і повернутися до питання щодо цін на пальне. Програма так званого кешбеку, «єБачок», – це зовсім не про те, щоб допомогти людям у скрутний час. Фракція «Батьківщина» і Юлія Тимошенко чітко дали рецепт того, що треба робити: знижувати акциз і знижувати ПДВ на перехідний період, тимчасово, поки ціни на пальне дуже сильно підскочили вгору. Це єдиний реальний механізм, щоб ціни на пальне стабілізувалися, а не зростали. А всі ці програми кешбеку реально не працюють. Вони призведуть тільки до зворотного ефекту і того, що жодного реального зниження цін на пальне не буде.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від групи «Платформа за життя та мир» – Німченко. Будь ласка.

Бачу, шановна групо «Довіра».

НІМЧЕНКО В.І., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»).* Група «Платформа за життя та мир». Прошу передати слово Колтуновичу Олександрю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олександр Сергійович Колтунович. Будь ласка.

КОЛТУНОВИЧ О.С., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»).* Дякую. Шановний Олександр Сергійовичу! Шановні колеги! Наша група повторно підтримує такий проект закону, зважаючи на те, що ми вдруге розглядаємо схожий законопроект. Я ще раз наведу ключові параметри цієї угоди. Це новий кредит на суму 134 мільйони євро. Так, це дорожня інфраструктура, але ми маємо звернути увагу на безпрецедентні бюджетні виклики та ризики, які стоять на сьогодні. Будь-яке питання, яке ми розглядаємо в цьому залі, залежить від того, дадуть нам новий кредит або ні, тому бюджетна політика на макрорівні має бути змінена.

Тепер щодо доріг. У недавній історії України ми ж мали альтернативу. Для прикладу, колеги колись робили так званий митний експеримент щодо наповнення дорожнього фонду для модернізації дорожньої інфраструктури. Можливо, питання дискусійне, але це працювало, мало свою фінансову та ресурсну базу, щоб здійснювати капітальні видатки на модернізацію дорожньої інфраструктури.

Другий момент, на який хочу звернути увагу. Усі ті кошти, про які ми говоримо, і нові кредити акумулюються в загальному гарантованому державою боргу, який на сьогодні вже перевищує цифру 215 мільярдів доларів, і ця цифра досить суттєво б'є по бюджету України, тому що четверта частина видатків продовжує спрямовуватися на обслуговування і погашення інших, попередніх, позик, і це в умовах дії воєнного стану.

Повторюю, змінювати урядову бюджетну політику необхідно, бо бюджет України, який формується за рахунок того, що 54 відсотки видатків покривають зовнішні та внутрішні запозичення, є неприйнятним, це реальна фінансово-бюджетна десоверенізація. З цієї точки зору в нас має бути і нова Бюджетна декларація, і новий макропрогноз, і нова боргова стратегія...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від депутатської групи «Довіра» – Лариса Миколаївна Білозір, 1 хвилина. І будемо переходити до голосування... *(Шум у залі)*.

Після голосування. А у вас із процедури голосування?

Лариса Миколаївна Білозір, виступ 1 хвилина. Будь ласка.

БІЛОЗІР Л.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 15, Вінницька область, самовисуванець). Шановні колеги! Безумовно, депутатська група «Довіра» буде голосувати за цей законопроект, як голосувала і минулого разу. Це Ініціатива ЄС «Шляхи солідарності», це ті шляхи, які були відкриті для нас Європейським Союзом при експорті нашої продукції, це ті дороги міжнародного значення, які межують з Польщею, Румунією, Молдовою. Але хочу зазначити, що в нас уже чотири роки, від початку повномасштабної війни, немає дорожнього фонду. На сьогодні, якщо ми ще маємо 4 мільярди гривень на цей рік для відновлення доріг міжнародного та регіонального значення, «ерки», «емки», «тешки», але все одно 4 мільярди порівняно з 2023 роком, коли було 43 мільярди, це нічого... Але місцеві дороги – там взагалі проблема.

Колеги, Вінницька область отримала загалом 20 мільйонів гривень на ремонт 7,5 тисячі кілометрів місцевих доріг. Треба передавати ці дороги місцевому самоврядуванню або дати можливість робити їх...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дмитро Олександрович Разумков – з процедури. Тільки щодо цього голосування, якщо можна.

РАЗУМКОВ Д.О. З процедури розгляду, Олександр Сергійовичу.

На цій сесії був аналогічний законопроект – [№ 0360](#). Його відхилено. Скажіть, будь ласка, як Апарат Верховної Ради України зареєстрував ідентичний законопроект і як ви сьогодні його внесли на розгляд залу? Це неможливо зробити відповідно до статті 107 Регламенту Верховної Ради України. Тому сьогодні його розглядати не можна було. Це раз. І якщо ви зараз поставите цей

законопроект на голосування, то фактично порушите Регламент Верховної Ради України, порушите закон.

Два. Ми знову говоримо про кредити, але так само не почули ані про гарантії за програмою «Велике будівництво» (розповідали, що це дуже крута історія), ані про те, наскільки ще додатково збільшиться заборгованість наших громадян, ані про те, як ці кошти будуть використані, чи знову їх не розкрадуть, як завжди робилося на «Великому будівництві».

Дякую. Дайте відповідь, як цей законопроект з'явився у порядку денному.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Прошу шановний Апарат Верховної Ради України підготувати письмову відповідь Дмитру Олександровичу Разумкову щодо підстав реєстрації проекту закону № 0368.

Шановні колеги, переходимо до голосування, тому займіть, будь ласка, свої місця.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про ратифікацію Фінансової угоди «Покращення мереж автомобільних доріг в рамках Ініціативи ЄС «Шляхи солідарності» («Відновлення транспортних мереж»)» між Україною та Європейським інвестиційним банком» ([№ 0368](#)) за основу та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу голосувати.

«За» – 270.

Рішення прийнято.

Ратифікацію ухвалено.

По фракціях і групах покажіть, будь ласка.

Вітаємо Альону Іванівну та команду міністерства!

З процедури – Олексій Олексійович Гончаренко... (*Шум у залі*).

Почекайте. У нас ще з мотивів голосування – Ткаченко, і далі з процедури.

Максим Ткаченко. Будь ласка.

ТКАЧЕНКО М.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Дякую. Пані Альоно, дякую вам за представлення дуже важливого законопроекту, за який ми щойно проголосували.

Колеги, хочу звернути увагу на те, що сьогодні повний зал прийшов підтримати важливі ініціативи і Президента, і уряду. Але коли представляється такий важливий законопроект, де шановний міністр, де пан Кулеба? Скажіть, будь ласка. Це законопроект від Президента. Присутній пан Висоцький. Попри всю мою повагу, але де пан міністр? Скажіть, будь ласка, народні депутати, ми цілий тиждень читаємо про те, що не хочемо працювати і втомлені. Мені

здається, що уряд втомився і вже взагалі не приходить до нас, у парламент, навіть під час розгляду таких законопроектів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо.

З процедури – Олексій Олексійович Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Шановні колеги, уся країна стала свідком того, як керівник і співвласник одного з банків оприлюднив персональні дані громадянки України, ще й у зовсім негативному контексті. Це абсолютно неприпустимо. Пропоную на завтра на 12 годину запросити до Верховної Ради Голову Національного банку України Пишного, щоб він доповів про те, які вжито заходи, як захищається банківська таємниця в Україні, які види покарань застосовуються проти тих банків, що порушують банківську таємницю. Це стосується кожного українця.

Шановні колеги, прошу вас підтримати запрошення на завтра на 12 годину пана Пишного з доповіддю про ситуацію з *monobank* та щодо оприлюднення персональних даних громадянки України.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування пропозицію Олексія Олексійовича Гончаренка так, як він її озвучив. Прошу голосувати.

«За» – 153.

Рішення прийнято.

Прошу Апарат Верховної Ради України оформити відповідний лист на ім'я Голови Національного банку України. Завтра на 12 годину, так, Олексію Олексійовичу? Запросити на завтра на 12 годину, щоб заслухати шановного Голову Національного банку України.

Дмитро Олександрович Разумков – з процедури. І будемо далі рухатися. Будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О. Олександр Сергійовичу, тут багато розповідають, що народні депутати бояться людей і треба демонтувати блокпости. Прошу поставити зараз на голосування пропозицію про те, щоб за результатами голосування профільний комітет підготував проект постанови, якою Державному управлінню справами, Управлінню державної охорони України дозволено було б демонтувати блокпости в урядовому кварталі – те, що просять

люди. Кажуть, що народні депутати цього бояться. Упевнений, що ні. Сьогодні достатньо багато народних депутатів у залі.

За результатами голосування, якщо буде відповідна кількість голосів, пропоную надати доручення комітету підготувати проект постанови, ви потім підпишете або Руслан Олексійович, і надіслати звернення до керівництва УДОУ, щоб демонтувати блокпости в урядовому кварталі біля будівель Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Офісу Президента України, щоб усе було відкрито, доступно, і люди могли простіше поспілкуватися з представниками влади.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Який це комітет має бути, Дмитре Олександровичу? Ми маємо якому комітету надати доручення? Регламентному?

РАЗУМКОВ Д.О. Комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А, Комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки. Добре.

Ставлю на голосування пропозицію Дмитра Олександровича Разумкова. Прошу голосувати.

«За» – 96.

Рішення не прийнято.

По фракціях і групах покажіть, будь ласка.

Шановні колеги, наступний законопроект у нас без обговорення, прошу залишатися на робочих місцях.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про приєднання України до Міжнародного договору про генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства» ([№ 0323](#)) за основу та в цілому з урахуванням пропозицій, викладених у висновку головного комітету, та необхідними техніко-юридичними правками. Прошу голосувати.

«За» – 261.

Рішення прийнято.

Ратифікацію ухвалено.

Покажіть по фракціях і групах, будь ласка.

Шановні колеги, далі на ваш розгляд пропонується проект Закону «Про внесення зміни до частини другої статті 32 Цивільного кодексу України щодо вдосконалення порядку вчинення правочинів неповнолітньою особою» ([№ 12254](#)). Це друге читання.

Запрошую на трибуну Ігоря Павловича Фріса.

Колеги, працюємо так: 1 хвилина – Олексій Олексійович Гончаренко з місця, 2 хвилини – від фракції «Батьківщина», у мене так, 1 хвилина – Максим Заремський, і будемо голосувати. Не розходьтесь, будь ласка.

Олексій Олексійович Гончаренко. Олексій Олексійович десь здійснює важливу інформаційну діяльність.

Шановна фракціє «Батьківщина», ваш представник, так?

Власенко, виступ 2 хвилини. Будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановні колеги! Фракція «Батьківщина» буде підтримувати зазначений законопроект у другому читанні. Ми подали поправки, які покращили законопроект, вони були підтримані. Законопроект стосується врегулювання питання вчинення правочинів, коли учасником є неповнолітня особа і мова йде про відчуження нерухомості або інших дорогих речей, які належать неповнолітній особі. Ми думаємо, що такі гарантії додатково забезпечать права дітей.

Просимо підтримати цей законопроект.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Заремський, виступ 1 хвилина. Будь ласка, Максиме. І будемо голосувати.

ЗАРЕМСЬКИЙ М.В., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 202, Чернівецька область, політична партія «Слуга народу»). Шановна президіє! Шановні колеги! Мною була подана поправка до законопроекту № 12254, яка, на жаль, відхилена. Її суть – передбачити обов'язкове нотаріальне засвідчення згоди батьків на вчинення неповнолітніми особами окремих правочинів щодо майна. Сьогодні є вимога не тільки нотаріально посвідченої згоди батьків, а й дозволу органів опіки та піклування, навіть у випадках, коли дитина набуває майно. Тобто її майнові права покращуються. У таких ситуаціях цей дозвіл є формальністю, що лише ускладнює процедуру та створює зайве навантаження на службу у справах дітей. Вважаю, що доцільно залишити контроль через нотаріально посвідчену згоду батьків, але прибрати зайві бюрократичні бар'єри. Це також дасть змогу узгодити положення законопроекту з нормами Сімейного кодексу України.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ігорю Павловичу Фрісу надається 2 хвилини для відповіді щодо двох питань. І будемо голосувати.

ФРІС І.П., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (одномандатний виборчий округ № 84, Івано-Франківська область, політична партія «Слуга народу»). Нарешті, колеги, ми дійшли до цього законопроекту. Послухайте 1 хвилину, будь ласка, і я піду з цієї трибуни. Цей законопроект не тільки про укладення правочинів малолітніми і неповнолітніми особами. У ньому пропонується вирішити питання захисту прав малолітніх і неповнолітніх дітей, батьки яких зникли безвісти за особливих обставин. На сьогодні ці діти не мають можливості ані вступити в спадщину, ані оформити договір купівлі-продажу шляхом продажу належного їм майна, вони не можуть набути майно навіть за процедурою передачі їм майна у власність, тому що немає батьків, законних представників. Таким законом ця проблема розв'язується.

Прошу вас, шановні колеги, підтримати зазначений законопроект. Ним, якщо його буде прийнято, дійсно, вирішується питання статті 177 Сімейного кодексу України і статті 32 Цивільного кодексу України та синхронізуються норми законів України «Про охорону дитинства», «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей». Це важливий законопроект, тут немає жодного лобізму, він спрямований виключно на забезпечення інтересів дітей.

Дякую вам і прошу всі фракції та групи нашого парламенту підтримати його.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, переходимо до прийняття рішення.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення зміни до частини другої статті 32 Цивільного кодексу України щодо вдосконалення порядку вчинення правочинів неповнолітньою особою» ([№ 12254](#)) у другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу голосувати.

«За» – 285.

Рішення прийнято.

Закон ухвалено.

По фракціях і групах покажіть, будь ласка.

Якісь дивні цифри на табло, як для істерик, які лунали, правда?

Шановні колеги, наступний законопроект розглядаємо у другому читанні.

Це проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо нарахування плати за житлово-комунальні послуги та облік збитків у зв'язку з пошкодженням або знищенням об'єктів нерухомого майна» ([№ 13155](#)). Буде

багато виступів, тому що багато поправок. Розпочнемо з виступу Дмитра Олександровича Разумкова – 5 хвилин.

РАЗУМКОВ Д.О. Шановні колеги, це, дійсно, важливий законопроект, як і багато інших авторства членів цього комітету, які, на жаль, не вносяться на розгляд залу. Наприклад, законопроекти, спрямовані на те, щоб змінити існуючу ситуацію з паливом на АЗС. Розумію, що влада нічого розумнішого за програму «єБак» не запропонувала: повертати 1 тисячу гривень на місяць – від 5 до 15 відсотків залежно від виду пального. До речі, байдуже, чи це заправлятиметься переселенець на «Ланосі», який ледве виїхав з Маріуполя, тому що готувався до шашликів, чи урядовець на 600-му «Мерседесі», який за 1 тисячу може заправитися лише на 20 кілометрів, бо ця машина забагато бере. Немає різниці, бо дуже відірвані від суспільства.

Водночас забувають вам сказати: коли генії в цьому залі повертали ПДВ із 7 до 20 відсотків, їм казали (я і багато колег, зокрема з монобільшості), що цього не можна робити, бо це вдарить по економіці держави. Просили не вводити додаткових акцизів, бо це вб'є українську економіку якщо не сьогодні, то завтра. Вони сьогодні тихесенько сидять, закривши роти, забуваючи сказати, що з тієї ціни, яку ви щодня бачите на стелах, від 30 до 47 відсотків забирає держава.

Ці гроші, з одного боку, спрямовуються в бюджет, з іншого – з цього ж бюджету їх видають. Нагадаю, що ключовим споживачем пального в країні на сьогодні є Збройні Сили України. Їм не завозять пального за окремою ціною, вони так само сплачують і акциз, і ПДВ. Таких грошей у бюджеті не передбачено. Якщо я кажу неправду, нехай профільний бюджетний комітет скаже, що гроші є. Якщо у нас на все є гроші, то якого чорта ви знову пропонуєте підвищувати податки для громадян? Особливо з наближенням літа, коли почнуться перебої з електроенергією. Це також питання до профільного комітету. Частина «атомки» стане на ремонт, і знову дирчатимуть генератори, які працюватимуть на пальному не по 60, а вже по 100 гривень. Ціна підвищується фактично на 70 відсотків. Хто це компенсуватиме? Ті, які ввели акцизи, ПДВ, чи ті розумники, які проводили перемовини з МВФ?

Ще одна геніальна історія – так званий авансовий внесок з податку на прибуток, який стягують з АЗС. Я розумію, що це класно для великих мереж, які працюють у Києві, справді, маючи таку можливість, але велика проблема для заправок на прифронтових територіях. На цьому наголошують насамперед військові, які заправляються так само по талонах. Вони кажуть: тепер плече доїзду досить довге, щоб поїхати заправитися паливом і повернутися. Маленькі АЗС у прифронтовій районах, де ведуться бойові дії, фактично закриваються. Це все результати роботи влади: вони вирішують свої питання за допомогою абсолютно популістських ідей «єБак», «єБачок», як дехто з колег уже називає, «єБали» тощо. У нас все, що не робиться, все через букву «є», а результати ми бачимо на стелах АЗС.

Чому немає запасів пального? Тому що не захистили об'єкти критичної інфраструктури для збереження пального. Чому рашисти рознесли їх своїми дронами і ракетами? Тому що не було створено умов для захисту сховищ пального. Ви мені скажете: це ж не про державу. О'кей, не про державу, а про людей. Це, справді, дві великі різниці.

Що відбулося з Кременчуцьким НПЗ, про який з цієї трибуни розповідав міністр енергетики Шмигаль? Скільки, 70 ракет прилетіло? А де те хвалене ППО, яке він, до речі, теж забезпечував як міністр оборони, а до того – як Прем'єр-міністр України? Наслідки його роботи ми бачимо на кожній третій лінії оборони, що опинилася під контролем ворога. Все, що не робиться цим урядом, робиться для того, щоб було лише гірше для людей і держави.

У профільному комітеті є багато законопроектів, зокрема кілька авторства команди «Розумна політика», які треба терміново розглянути на цьому тижні, щоб зменшити навантаження на людей і знизити ціну на пальне, яку ми бачимо на стелах автозаправок. Таких прикладів багато. Треба бажання, але бажання немає, тому що свій гаманець дорожчий.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Далі – виступи від фракції «Батьківщина». Будуть бажуючі? Кучеренко, 10 хвилин.

Будь ласка, пане Олексію. З місця? Кучеренко з місця, 10 хвилин.

КУЧЕРЕНКО О.Ю., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).* Фракція «Батьківщина». Щодо цього законопроекту. Він, у принципі, більш-менш розв'язує певні проблеми нарахувань для мешканців – власників житла, що зазнало пошкоджень внаслідок ударів. Фракція «Батьківщина» підтримає його. Звертаю вашу увагу на те, що за чотири роки війни, руйнації осель Верховна Рада разом з урядом нарешті спромоглися розробити законопроект. Це вам ні про що не говорить? Про ефективність роботи. Протягом року цей урядовий законопроект розглядався у парламенті, зокрема вісім місяців – у комітеті, не зрозуміло чому. До речі, представників уряду тут так само немає.

Тепер ключове про те, як взагалі нараховують плату українцям, до речі всім без виключень, зокрема тим, які живуть у пошкодженому житлі. Ви запитуєте себе, що взагалі відбувається, чому такі величезні борги накопичилися у сферах газопостачання, тепlopостачання, енергопостачання? Хто взагалі розуміє, як відбувається ціноутворення, з чого формується платіжка?

Ви знаєте, що майже рік пропрацювала тимчасова слідча комісія, яку я очолював за дорученням Верховної Ради і фракції, і яка саме вивчила і дослідила ціноутворення в секторі енергетики і комунальних послуг. Аналітичний звіт на 350 сторінок, присвячений різним можливим порушенням у сфері енергопостачання, – констатація того, що практично все відбувається

поза правовим полем. Чому цей звіт досі не розглянуто у Верховній Раді? Навіть профільний комітет не розглянув його, щоб взяти до уваги результати фахової роботи членів комісії та аналітичної групи.

Оскільки ви не реагуєте, я за дорученням фракції «Батьківщина» озвучую, що ми разом з лідером Юлією Тимошенко вже підписали заяви про злочин. Найближчим часом вони будуть передані до відповідних правоохоронних органів. Це насамперед НАБУ і САП, які давно мали б на це відреагувати, Служба безпеки України, оскільки йдеться про державну зраду, ДБР та інші.

Стисло про злочини і порушення.

Перше – щодо державного регулювання цін на електричну енергію для населення. Тарифи на електроенергію у 2023-2024 роках встановлювалися без належного економічного обґрунтування, підтвердження структури ціни. За аналітику, населенню нанесено шкоди в розмірі близько 100 мільярдів гривень. Хто її відшкодує? Такий механізм належним чином не розроблено. Заяву про злочин буде спрямовано найближчим часом до відповідних органів.

Друге – щодо утворення та непогашення заборгованості на ринку природного газу, яка на сьогодні становить 150 мільярдів гривень. Це заборгованість теплокомуненерго та населення. Це ті гроші, яких не вистачає НАК «Нафтогаз України» на закупівлю імпортного газу, без якого ми наразі не можемо прожити. Хто має відповідати за такі порушення? Чому немає відповідної реакції правоохоронців?

Третє – щодо державного регулювання цін на природний газ для населення. У звіті тимчасової слідчої комісії відображено, що рішення про встановлення ціни на газ, який споживає населення, було економічно не обґрунтованим. Відповідно є всі ознаки злочину, про який ми заявляємо у правоохоронні органи. Знову йдеться про сотні мільярдів гривень.

Четверте – щодо компенсації НАК «Нафтогаз України» за виконання спеціальних обов'язків на ринку природного газу. Йдеться про десятки мільярдів гривень компенсації з державного бюджету. Таким чином з державного бюджету вимиваються гроші через неправильний, шкідливий, злочинний механізм покладання спеціальних обов'язків, що формує величезні борги, які не мають джерела погашення.

Далі – щодо порушень на ринку електроенергії «на добу наперед» та внутрішньодобовому ринку. Ви знаєте, яка на сьогодні ціна на енергоринку для переважної більшості підприємств, виробництв і бізнесових структур – непідйомна. Це пов'язано з непрацюючими механізмами ринку, зухвалими порушеннями під час формування ринкових індикаторів. Заяву про злочин буде спрямовано відповідним органам.

Далі – щодо закупівлі імпортованого природного газу НАК «Нафтогаз України». Тимчасовою слідчою комісією встановлено, що за період з 2015 по 2019 роки російський газ купувався де-факто нібито за імпортом через відповідні офшорні структури за завищеними цінами навіть порівняно з цінами на європейських біржах. Більше 1 мільярда євро було вимито за цей час з НАК

«Нафтогаз України», що відобразилося на його фінансовому стані, він катастрофічний. Хто за це відповідь? Чому Коболев не на допитах, не під слідством і не в тюрмі, а ходить по конференціях і розповідає байки про свої проекти і модульні реактори?

Далі – щодо формування прогнозного балансу природного газу. ТСК встановлено, що він формувався і формується із зухвалими порушеннями. Це призводить до невірних, неефективних рішень про закачування та імпорту природного газу, відповідно до величезних втрат як НАК «Нафтогаз України», так і бюджету.

Далі – щодо обліку дебіторської заборгованості НАК «Нафтогаз України». Через неправильне нарахування величезної дебіторської заборгованості – 165 мільярдів гривень – протягом багатьох років поспіль, викривлюється вся звітність НАК «Нафтогаз України». Вся вина у фінансах. У результаті бюджет недоотримує шалені кошти. Ми всі потрапляємо у задзеркалля невірного ціноутворення, невірних бюджетних стосунків, колосальних боргів і зобов'язань бюджету.

Ті, які знають, що таке різниця в тарифах, розуміють, що 75 мільярдів гривень різниці в тарифах з бюджету ніколи не буде погашено, бо для цього немає джерела. Ви дурите теплокомуненерго, органи місцевого самоврядування, споживачів і всю країну.

Далі – щодо виконання програм збільшення видобутку газу. ТСК встановила, що в період з 2016 по 2019 рік, коли після підвищення ціни на газ мав би збільшитися видобуток газу, тодішнє керівництво НАК «Нафтогаз України» і так звана наглядова рада зробили все, щоб було зменшено видобуток газу. Нам не вистачає власного газу, ми вимушені закуповувати за імпортом 5,5 мільярда кубів газу. Подивіться на ціни і зрозумійте, скільки це коштуватиме бюджету і економіці країни. Чому за це ніхто не відповів?

Щодо корпоративного управління НАК «Нафтогаз України». Десять років так званої корпоративної реформи – це десять років злочину, маніпуляцій та шахрайства. Саме на прикладі НАК «Нафтогаз України» ми дослідили, в який спосіб так звана наглядова рада замилувала нам усім очі.

Щодо непродуктивних витрат НАК «Нафтогаз України». Шалені гроші витрачаються на оренду офісу в центрі міста, дуже дорогого, за утримання завищеними цінами, на будівництво так званої станції в Охтирці, яка обійшлася НАК «Нафтогаз України» 800 мільйонів гривень і яка взагалі простояє.

Щодо кредитного портфелю «Укренерго». Компанія отримала 100 мільярдів гривень, а зараз їй загрожує дефолт. Від цього залежить тариф, вартість обслуговування. Потім дивуємося, чому підвищується тариф. Чому за це ніхто не відповів? Чому ніхто не відповів за те, що неефективне застосування системи *MMS (Market management system)* спричинило збитків для енергоринку на десятки мільярдів?

Щодо будівництва захисних споруд на енергетичних об'єктах. Досі ніхто не покараний: ні Найєм, ні Кудрицький, ні ті, які зривали виконання програми будівництва укриттів для об'єктів «Укренерго».

Аварія в енергосистемі, блекаут – такий само злочин, який зупинив економіку. Заяву буде подано.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Далі в нас серія виступів від фракції «Європейська солідарність». Розпочнемо з Софії Романівни Федіни. З трибуни, будь ласка, 9 хвилин.

ФЕДИНА С.Р., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Знаєте, в який би регіон ви не приїхали, і в якому регіоні не спілкувалися б із внутрішньо переміщеними особами – тими, хто тікає від наслідків московської агресії, – у всіх єдиний базовий висновок: держава нас кинула, держава з нас знущається, ми не маємо можливості захистити свої права. Це добре, що є такий законопроект, яким намагаються частково вирішити питання скасування плати за користування житлом, усіх комунальних платежів, але давайте подивимося, що ми маємо сумарно, з якою ситуацією стикаємося.

Коли люди змушені були виїхати внаслідок московської агресії, до відбиття якої агресивно не готувався Володимир Олександрович Зеленський, вони зіткнулися з ситуацією, коли, за великим рахунком, немає житла, забезпечення від держави, допомоги. Через деякий час почали скасовувати навіть ті мізерні виплати, які вони отримували. Системної допомоги і розв'язання проблем внутрішньо переміщених осіб так само немає. Часто виявляється, що ці люди на свій страх і ризик, ймовірність бути вбитими московськими окупантами повертаються на окуповані території, бо в них більше взагалі немає де жити. Мені цікаво, чи хтось з урядовців вивчав, яка подальша доля цих людей, чи залишилися вони там живими та неушкодженими.

Те, що з людей досі стягують плату за комунальні послуги у зруйнованому житлі, часто на окупованих територіях, взагалі переходить будь-які межі. Чи це проблема конкретних людей? Знаєте, що мені кажуть люди, коли з ними спілкуєшся безпосередньо? Вони не можуть зафіксувати акти про руйнування чи пошкодження житла. А чому? Бо їм часто кажуть: поїдьте туди і зробіть акт, і якимось чином добивайтеся, щоб вам зафіксували пошкодження. Правильно, приїдьте на окуповану територію, у зону бойових дій, зробіть акт, який вам ніхто не приїде робити, бо це небезпечно.

Я дуже добре пам'ятаю, коли біженцям з Луганської області, яких було оголошено в розшук, по суті, відкрито полювання на них, хтось з урядовців також сказав: їдьте туди, виписуйтеся, тоді приїжджайте сюди, ми вас пропишемо, будемо допомагати. Це яка вавка в голові, на жаль, у великої частини чиновників різного рівня?

Повертаємося безпосередньо до квартплати. Держава й урядовці не знають, де знаходяться зруйновані помешкання, не підозрюють, хто з людей постраждав. Чи люди мають ходити просити, щоб їх почули, чи, можливо, такі дані мали б фіксуватися в автоматичному режимі? Далі – погодження з провайдерами послуг, іншими структурами, щоб квартплата просто не нараховувалася.

Маємо ситуацію приблизно таку само, як із підключенням альтернативних джерел енергії чи когенераційних установок. Нещодавно Свириденко розповідала, що в ОТГ люди самі винні, що не можуть підключитися. Проблема полягала в тому, що державні бюрократичні механізми не дають людям можливості самим себе забезпечити тим чи іншим ресурсом. Щоб підключити установку, яка забезпечить альтернативною електроенергією, треба пройти не сім, а всі двадцять кіл пекла, створених державною бюрократичною системою, яка категорично не хоче ці труднощі долати.

Ми говоримо про загальну ситуацію, що склалася із наданням допомоги внутрішньо переміщеним особам, дітям, із забезпеченням ветеранів тощо. Українська держава має гроші, як виявляється, на все: на «Бабусі», «Ліки», «Баки», перепрошую, це цитата. А тепер, напевно, будуть «Маршрутки», «Дизель», «Бензин», «Чекапи». У нас є гроші на «3000 кілометрів Україною» і «Вовину тисячу», але чомусь на потреби, критичні для виживання, функціонування, для безпеки і оборони держави, грошей не знаходиться. Чому? Можливо, тому що люди, причетні до «Міндічгейту», досі сидять у своїх кріслах, зокрема дякуючи зусиллям Верховної Ради? Чи був відсторонений Пронін? Чи був відсторонений Кулеба? Що у нас зі Свириденко, Умеровим і великим переліком людей, які засвітилися у «Міндічгейті»? Усе в порядку.

Верховна Рада свого часу не захотіла відновити суб'єктність, втрачену ще у 2019 році, і сказати: зашквареним урядовцям не місце на своїх посадах, вони мають бути щонайменше звільнені. Усі схеми «Міндічгейту» так само працюють у різних структурах, зокрема на рівні Кабінету Міністрів. А чим займається Верховна Рада? З одного боку, судиться з народними депутатами за захист своєї ділової репутації. Бачите, гвалтівники, корупціонери не створюють проблем для репутації Верховної Ради, а люди, які говорять правду, висвітлюючи діяльність парламенту, виявляється, створюють незручності. Водночас у Верховній Раді з'являються працівники-мільйонери, зарплати яких у кілька разів вищі, ніж у народних депутатів. Дуже цікаво, як ці конкретні працівники пов'язані з Офісом Президента, і як кошмарять народних депутатів, виконуючи накази з Банкової.

У Верховної Ради є час і бажання голосувати за забудову гір. До речі, закликаю усіх, хто мене чує, підписати петицію проти забудови вітряками наших Карпат. Вітрова енергія потрібна, але чому для цього треба знищувати заповідні фонди, незрозуміло. На жаль, Верховна Рада і за це голосувала, часто дозволяючи собі підтримувати ті чи інші корупційні схеми.

Друзі, мені здається, що ми дійшли до того моменту, коли Офіс Президента дуже красиво кидає вас і робить винними у всіх гріхах людства. Ви слухняно виконували його волю, певний час тиснули на зелені кнопки, але коли справа дійде до відповідальності, то саме вас усіх зроблять винними. Мені чомусь здається, що Верховна Рада має наразі здоровий потенціал сказати «ні» вказівкам і відмашкам тих, хто нині захищає корупційні схеми і, по суті, сприяє розкраданню і знищенню держави. Ви всі маєте сьогодні можливість здобути свою суб'єктність і голосувати за ті законопроекти, які, справді, потрібні державі, сформувати адекватний порядок денний.

Скажу приємну річ. Розказували, що депутатів немає в залі, вони не голосуватимуть, і в нас парламентська криза. Я вас вітаю! Сьогодні у Верховній Раді є депутати, які можуть голосувати. Напевне, у нас криза на Банковій, в уряді і криза політичного управління. Я ще раз закликаю парламент ставати суб'єктивним, відновити можливість керувати процесом. У нас є можливість реформувати коаліцію, змінити уряд і вносити до порядку денного ті законопроекти, які, дійсно, потрібні. Я прошу вас не бути зеленими кнопками, а стати тими, хто, справді, представляє інтереси громадян України.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Геращенко Ірина Володимирівна, 5 хвилин.

ГЕРАЩЕНКО І.В., член Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги, насамперед з монобільшості. Ми розглядаємо надзвичайно важливий законопроект, і дуже погано, що тут немає міністра, який за це відповідає. Можливо, прийшов час переглянути склад уряду, аби профільні міністерства очолювали ті люди, в яких, дійсно, болить серце за розв'язання кричущих проблем.

Ми сьогодні зібралися у дуже важкий для України день. Російська федерація останніми днями здійснювала масовані атаки на населені пункти. Постраждали Дніпро, Харків, Одеса, Тернопіль, Івано-Франківськ, Львів і Київщина. Мабуть немає на сьогодні населеного пункту в Україні, який не поніс тяжких втрат від щоденних російських атак. Абсолютно несправедливо, що громадяни України мають обходити 20 кіл бюрократичного пекла, щоб зібрати пакет документів для відновлення житла, встановлення вікон, щоб до них просто прийшла відповідна комісія.

Київ залишився без тепла після зимових атак, коли було пошкоджено сотні будинків. Тоді наша команда обійшла всі пошкоджені будинки в усіх районах столиці, поспілкувалася з мешканцями. Були кричущі випадки, коли ми були першими, хто дійшов до мешканців будинків. Наголошую: з усіх мажоритарних депутатів від «слуг» у Києві бачили лише одну депутатку на окрузі, не називатиму прізвища. Це ненормально. Можливо, двох.

Наступна історія. У районних радах мають працювати комісії, які повинні збирати документи. Так само, тільки за листами народних депутатів від фракції «Європейська солідарність», надаються документи, потім приходять відповідні комісії, і просто допомагають людям отримати хоч якусь допомогу на встановлення вікон. Будинки стоять по п'ять-шість місяців без вставлених вікон, без комісії. Ми повинні зробити все, щоб ця бюрократія стала неможливою.

Тепер ключове, чому так відбувається. Нещодавно колега Железняк вразив нас усіх своїм розслідуванням. Він розповів, що у Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України є час на зустрічі з «чорними» політтехнологами, або особисто дзвонити до Генерального штабу Збройних Сил України, щоб цих «чорних» політтехнологів зняли з розшуку, щоб вони не були мобілізовані. Водночас Зеленський за чотири роки великої війни не знайшов часу зустрітися з мером столиці. Наголошую: це не особисті, не приватні взаємини, не зустріч у бані чи ресторані. Це дві посадові особи, які отримали мандат від суспільства на виконання своїх обов'язків. У Києві на сьогодні проживає 4 мільйони мешканців і внутрішньо переміщених осіб, які стали заручниками політичної ненависті Зеленського до мера столиці. Зеленський не знайшов часу зустрітися з лідерами парламентських фракцій, хоча перед країною стоять страшні виклики.

У мене питання до монобільшості: скажіть, а вам Ок, що Зеленський з вами не зустрічається, він вас в упор не бачить, тому що в нього є час на зустріч з «чорними» політтехнологами? Саме тому, друзі, сьогодні йдеться про втрату керованості всіх державних інституцій, починаючи від уряду, закінчуючи районними адміністраціями, працівники яких не виконують своїх обов'язків, відповідними комісіями, які повинні відвідувати постраждалих у зруйнованих будинках, складати акти і приходити на допомогу.

Моє останнє звернення до депутатів, які представляють мажоритарні округи. Згадайте, будь ласка, обіцянки, які ви давали сім років тому своїм виборцям. Ми дуже багато їздимо регіонами. Як правило, ніхто нікого роками не бачить на окрузі. Нагадаю, що в цій залі 99 відсотків мажоритарників – «слуги народу». Вам не соромно? Ви боїтеся вже з людьми зустрітися. Сьогодні лише 90 депутатів проголосували за зняття шлагбаумів і блокувань в урядовому кварталі. «Слуги народу», не бійтеся народу. Треба більше спілкуватися і все буде добре.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наступний – Артур Володимирович Герасимов, 3 хвилини.

ГЕРАСИМОВ А.В. Шановні колеги, тема зруйнованого житла, справді, дуже важлива і має бути постійно у фокусі уваги нашого парламенту. Але чи вона у фокусі? На жаль, ні. Тимчасова спеціальна і тимчасова слідча комісія щодо питань ВПО, фракція «Європейська солідарність» завжди підкреслюємо, що законопроектів на підтримку ВПО в цій залі має голосуватися чи не найбільше після законопроектів на підтримку сектору безпеки і оборони.

Фракція «Європейська солідарність» послідовно підтримує ВПО. Ви знаєте, що завдячуючи Ніні Петрівні Южаніній було прийнято законотворчі норми, завдяки яким знято податки з бізнесу та підприємців на території обов'язкової евакуації. Багато в чому завдяки голосуванню нашої фракції було прийнято закон, що сприяв звільненню від сплати кредитів тих підприємців, які брали кредити до початку повномасштабного вторгнення, втратили на окупованій території чи на території бойових дій усе, але банки продовжували стягувати з них не лише відсотки, а й тіло кредиту.

Парламент двічі одногolosно підтримав у першому та другому читаннях, Комітет з питань економічного розвитку двічі одногolosно підтримав проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України» щодо компенсації знищеного чи пошкодженого майна, що знаходиться на територіях ведення активних бойових дій або тимчасово окупованих Російською Федерацією» ([№ 11161](#)). На жаль, пан Зеленський уже більше року не підписує закон. Хто йому радить це робити, я не знаю, але чому з такою неповагою ставляться до більш ніж 4 мільйонів людей, які вибрали Україну, не виїхали в Європу чи росію, як деякі зробили, не залишилися на тимчасово окупованій території? Вони тут, в Україні, і саме вони не можуть отримати компенсацію за зруйноване житло.

Я вже багато разів звертався з цієї трибуни і хочу ще раз звернутися до представників саме фракції «Слуга народу». Під час зустрічей з паном Зеленським, представниками Офісу Президента нагадуйте, будь ласка, про цей закон, бо я вважаю несправедливим, що люди, у яких зруйноване житло на Київщині, Сумщині, Львівщині, можуть отримати компенсацію, і слава Богу, а такі само українці, в яких знищене житло на окупованій території чи в зоні ведення активних бойових дій, не можуть.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, наступний – Михайло Бондар від фракції «Європейська солідарність» – 3 хвилини, далі – Сергій Козир, і будемо голосувати. Запросіть депутатів до зали, будь ласка.

БОНДАР М.Л., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 119, Львівська область, політична партія «Європейська солідарність»). Фракція «Європейська солідарність». Ми, справді, багато дискутували щодо цього законопроекту в комітеті, намагалися знайти оптимальні варіанти, щоб проголосувати за нього в залі.

Говоритиму більше, напевне, про місцеве самоврядування. Колеги, уже багато хто розповідав про процедуру отримання актів на зруйноване житло, визнаючи скільки кіл пекла треба пройти. Хочу поговорити про місцеве самоврядування з точки зору парламенту, який забрав у місцевого самоврядування ПДФО, за рахунок якого, зокрема, була б можливість відновлювати або компенсувати зруйноване житло. Міста, які прийняли вимушено переміщених осіб, знаходять можливість надавати їм помешкання. Часто буває, що переміщені особи вже в інших містах зазнають прильотів «шахедів», знову руйнується їхнє житло. Найперше, що потрібно для найшвидшого його відновлення – фінансування органів місцевого самоврядування. На жаль, парламент позбавив органи місцевого самоврядування цих коштів.

Пані Ірина Геращенко говорила, наприклад, про найбільше місто – столицю, про перекладання на місцеве самоврядування відповідальності за руйнування енергетичних об'єктів під час обстрілів і за те, що місцева влада не доклала всіх зусиль, щоб запобігти цьому. Як ви пам'ятаєте, парламент знову проголосував за зняття 8 мільярдів гривень з бюджету Києва, які могли б бути використані, зокрема, для відновлення або компенсації за зруйноване житло. Після останніх масованих обстрілів ми чули заяви від військових, що велика кількість цілей знищується, вони докладають максимум зусиль, але все одно є прильоти. Для відновлення житла має бути спільна робота уряду і місцевого самоврядування, а не боротьба за владу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Козир – 2 хвилини, і будемо голосувати. Запросіть депутатів до зали, будь ласка.

КОЗИР С.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 184, Херсонська область, самовисуванець). Херсонщина. Шановні колеги, ми розглядаємо законопроект № 13155, він про справедливість. Дякую голові комітету Андрію Герусу, голові фракції Давиду Арахамії за те, що дослухалися і внесли сьогодні законопроект на розгляд залу. Я його підтримую і попрошу колег підтримати. Мені як представнику Херсонщини це дуже важливо, тому що йдеться про нарахування платежів за неотримані житлово-комунальні послуги. Люди, які втратили домівки внаслідок руйнування російськими ракетами, не маючи можливості жити у своїх містах, досі отримують платіжки з цими нарахуваннями. Ідеться про справедливість. Люди окрім цих нарахувань вимушені платити дуже великі кошти за оренду квартир, тому ми повинні їм допомогти.

Користуючись нагодою, хочу звернутися до Прем'єр-міністра Юлії Анатоліївни. Уряд 23 березня о 12 годині прийняв постанову про внесення змін до постанови про виплати для внутрішньо переміщених осіб. На жаль, минуло

вже дві доби, а офіційного тексту цієї постанови немає. Ідеться насамперед про виплати в розмірі 3 тисяч гривень для дітей внутрішньо переміщених осіб, які втратили все, і незалежно від доходу батьків можуть отримати ці кошти. Термін подання документів – до 1 травня. Ми бачимо, що на сьогодні, на жаль, немає запису в Пенсійний фонд, бо ще немає офіційного тексту.

Звертаюся до уряду, до Юлії Анатоліївни. Хто вас підставляє? Яка криза в уряді, що досі не з'явився офіційний текст постанови? Прошу звернути на це увагу, бо в майбутньому це може призвести до подібних ситуацій з пенсіями, коли люди чекали і не могли подати документи. Зверніть, будь ласка, увагу на профпридатність людей, які не виконують ваших доручень.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Обговорення завершено, переходимо до прийняття рішення. Займіть, будь ласка, свої місця.

Шановні колеги народні депутати, ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо нарахування плати за житлово-комунальні послуги та облік збитків у зв'язку з пошкодженням або знищенням об'єктів нерухомого майна» ([№ 13155](#)) у другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу голосувати.

«За» – 308.

Покажіть по фракціях, будь ласка.

Рішення прийнято. Закон прийнято в цілому.

Сергій Володимирович Власенко з процедури. Будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В. Я дуже коротко зазначу, що саме в цей час, коли ми голосуємо 308 голосами, у телеграм-каналах розганяють інформацію про те, що в парламенті немає людей, зала напівпуста тощо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Можу тільки поради включати пряму трансляцію засідання Верховної Ради на каналі «Рада», яка відбувається вже кілька місяців, щоб зрозуміти, що в нас усе нормально.

Переходимо до розгляду наступного законопроекту. Це проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань підготовки громадян до національного спротиву» ([№ 13347](#)) у другому читанні. Буде низка буде виступів щодо поправок тощо. Почнемо із поправок для врахування.

Дмитро Олександрович Разумков, потім – «Слуга народу», і так підемо по залу.

Дмитре Олександровичу, 2 хвилини на дві поправки. Назвіть номери поправок. Будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О. Олександр Сергійовичу, три поправки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Три поправки? Добре, 3 хвилини.

РАЗУМКОВ Д.О. Перша поправка – 2 хвилини. Якщо можна, прошу обнулити час.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Обнулите час.

РАЗУМКОВ Д.О. Поправка 226. Я не розумію, чому комітет її відхилив. Поправка стосується виключення з військового обліку визнаних у встановленому законодавством порядку осіб з інвалідністю I та II групи або які є особами з інвалідністю з дитинства I і II групи.

Поясніть мені, будь ласка, навіщо ми створюємо ще одну корупційну історію, щоб фактично ганяти людей по колу, розуміючи, що вони не будуть мобілізовані. У них є інвалідність I, II групи, я навіть не пропоную III групу. Навіщо ви перевантажуєте ВЛК? Навіщо ви створюєте проблеми для людей? Це нагадує, як свого часу людину з інвалідністю, в якій не було кінцівки, ганяли по десяти колах пекла, розповідаючи, що в неї може щось виправитися.

Комітет вже не вперше відхиляє такі поправки. Ви зараз будете розповідати про статтю 116 Регламенту Верховної Ради України. До даного законопроекту застосована стаття 116? Чому ви не дозволили нормальній нормі бути врахованій? Чому коли вам незручно, ви розповідаєте про Регламент, а коли треба щось для вас, а не для держави, ви намагаєтеся перевернути це з голови на ноги, з ніг на голову, стверджуючи, що це дуже потрібно. Тому ви це домалювали? Так само, як і щодо багатьох інших законів, зокрема щодо тих, у яких ви фактично вилучили норму про демобілізацію.

Шановний доповідачу, поясніть, будь ласка, чому поправку 226 не враховано. Чому комітет її відхилив? Якою була ваша особиста позиція?

Дякую.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Дмитре Олександровичу, ви абсолютно правильно зазначили, що ця законодавча ініціатива спрямована на внесення змін до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо виключення з військового обліку осіб, які мають I, II групи інвалідності. Я особисто вважаю, що це

абсолютно правильна норма. Ви дали відповідь у своєму виступі. Це питання не було предметом розгляду законопроекту в першому читанні, тому комітет прийняв рішення відхилити його до другого читання. Я голосував так само, як і всі члени комітету.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 226 авторства Дмитра Олександровича Разумкова та колег для її врахування. Комітет її відхилив. Прошу голосувати.

«За» – 127.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка. Дмитро Олександрович Разумков.

РАЗУМКОВ Д.О. Поправка 270. Надайте 2 хвилини, будь ласка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Разумков, 2 хвилини.

РАЗУМКОВ Д.О. Приймаючи закон про посилення відповідальності під час мобілізації, ви проголосували за створення касти недоторканих, якими на сьогодні є працівники ТЦК. Людей хапають, запихають у буси, б'ють і ніхто не несе за це відповідальності. Але питання в іншому. Скажіть мені, будь ласка, чим вони відрізняються від людей, які колись називались ОЗГ (організована злочинна група)? Вони не представляються, носять балаклави, ходять у формі. Якщо завтра будь-хто зі злочинців надягне зелену форму, балаклаву, він так само може приїжджати на бусах з підставними номерами або на «бляхах» і робити, що йому заманеться.

Ми вносили поправки до того законопроекту. Вночі за командою з ОП їх було вилучено, так само, як і поправку про терміни служби, яка мала з'явитися до 18 грудня 2024 року. Збрехали. Ви говорите про закон, а чому немає закону про терміни служби? Я сьогодні про це скажу, але зараз у мене питання про ТЦК.

Скажіть, будь ласка, під час розгляду даного законопроекту застосовується стаття 116 Регламенту щодо підготовки до другого читання чи ні? Якщо так, тоді поясніть, будь ласка, чому ви відхилили поправку, якою пропонується зобов'язати людей, які нібито працюють у ТЦК, пред'являти документи, не носити балаклави і дозволяти проводити відео- та фотофіксацію їхніх дій. Наразі вони, якщо їм зручно, ходять з бодікамерами, якщо незручно – вимикають їх. А якщо ви їх будете знімати, то це ж робота на ворога, розумієте? Я тільки не зрозумів, чому ТЦК прирівнюють до ворога.

Хочеться, щоб все-таки в цій державі було інакше. Якщо вони такі герої, можуть доєднатися до тих, хто несе службу безпосередньо на лінії фронту. Прошу поставити поправку на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Відповідь комітету.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Дмитре Олександровичу, ви знову ж таки у своєму запитанні дали правильну відповідь. Законом «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», який ми прийняли, справді, передбачено, що працівники ТЦК та СП повинні мати бодікамери, які фіксують усі порушення. Будь-який громадянин, який вважає, що в діях представників ТЦК та СП є порушення вимог чинного законодавства, може витребувати цей відеозапис, і таким чином оскаржити неправомірні дії.

Ваша поправка виходить за межі першого читання. Комітет її відхилив.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Разумков з процедури.

РАЗУМКОВ Д.О. Я ще раз поставлю запитання. До законопроекту, який ми розглядаємо, застосована стаття 116 Регламенту чи ні? Скажіть, будь ласка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку Дмитра Олександровича Разумкова (*Шум у залі*).

Дмитре Олександровичу, немає такої форми роботи Верховної Ради як діалог. Є серія монологів. Я зараз подивлюся і особисто надам вам цю інформацію.

Ставлю на голосування поправку 270 авторства Дмитра Олександровича Разумкова та колег для її врахування. Комітет її відхилив. Прошу голосувати.

«За» – 113.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Це всі поправки на врахування? Ще одна?

Разумков, 2 хвилини. Будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О. Поправка 279. Ви приймали законопроект, яким фактично створювалися умови нібито для того, щоб ішли служити громадяни віком від 18 до 24 років. Ви їх знову «кинули». Ви хочете, щоб люди вам вірили? Якщо хлопець у 18 років пішов служити, побачивши ваш «Контракт «18-24»», в 19 років у нього є можливість демобілізуватися. Він демобілізується і живе рік вдома. У 20 років до нього приходять представники ТЦК, які у вас ходять з бодікамерами. Вони лише у вашій уяві ходять з бодікамерами, і можна витребувати відео, тому що насправді нічого ні в кого немає. Якщо є, то покажіть мені записи, на яких б'ють людей. Покажіть, будь ласка, у своєму комітеті, я навіть прийду до вас на засідання.

Приходять до хлопця у 20 років і забирають в армію. Скажіть, будь ласка, у чому логіка, якщо цей хлопець мав можливість не бути мобілізованим з 18 до 25 років? Він повірив вам, коли ви через свій комітет протягли цей законопроект. Потім з'являється можливість його мобілізувати в 20 років?

Чому ви не приймаєте рішення, запропоновані командою «Розумна політика»? Мені відомо, що й інші адекватні народні депутати пропонували

це у вашому комітеті: прийняти норму, відповідно до якої громадянин віком 18 років, відслуживши рік, може демобілізуватися. Якщо йому пощастить демобілізуватися. Розумієте, про що я кажу? Не дати можливості відстрочки до 25 років! Може, він захоче знову піти служити у 23 чи 24 роки, але це буде його право. Якщо ні, то ви відсікаєте категорію громадян віком від 18 до 24 років, яким самі запропонували служити. Поясніть мені, у чому логіка. Не прикривайтеся статтею 116. Вам, коли треба, ви той закон засовуєте і в «Бак», і в «Бали», куди вам завгодно.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Дмитре Олександровичу, даю відповідь на ваше запитання, яке ви поставили минулого разу. Щодо цього законопроекту Комітет з питань національної безпеки, оборони та розвідки не застосовував статтю 116 Регламенту. Це перше.

Друге. Що стосується безпосередньо вашої поправки. Приймаючи закон про можливість укладання контрактів молодими людьми віком від 18 до 25 років, ми розробили форму контракту, який підписує кожна молода людина. Передбачено, що саме на один рік після завершення служби людина отримує відстрочку. Ніхто нікого не обманював. Усі молоді люди підписували контракти (якщо вам цікаво можу скинути типову форму контракту), де прямо зазначено, що протягом року після демобілізації громадянин не мобілізується, а потім мобілізується як військовозобов'язаний. Тому ніякого обману немає, і не треба наводити «тень на плетень».

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 279 авторства Дмитра Олександровича Разумкова та колег для її врахування. Комітет її відхилив.

Прошу голосувати.

«За» – 104.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Рухаємося далі. У нас є виступи і поправки позафракційних депутатів.

Мар'яна Безугла, 5 хвилин. Будь ласка.

БЕЗУГЛА М.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (одномандатний виборчий округ № 217, м. Київ, політична партія «Слуга народу»). У мене є кілька ремарок до цього законопроекту і щодо того, що взагалі відбувається.

Перше. Я сподіваюся, що, як запевнила робоча група, було знято ризик щодо скасування базової підготовки для мобілізованих новобранців і щодо питання втрати військово-облікової спеціальності. Я прошу проконтролювати це в рамках реалізації законопроекту, щоб ми не мали сюрпризів.

Друге щодо загальної ситуації. Ми знову працюємо над поправками, а не над концептуальними реформами. Що відбувається з ТЦК, з мобілізацією?

Є нерозв'язані проблеми військового управління. Я навіть публічно не зазначаю детально. Минулого тижня я побувала у низці населених пунктів, які наразі є фактично кіл-зонами, тому що фронт уже не є конкретною чіткою лінією, а зоною 10-20-30 кілометрів з пануванням дронів, повітряною боротьбою і ускладненим пересуванням. У цій зоні є логістичні шляхи, населені пункти, як невеличкі, так і цілі міста, такі як Добропілля, Покровське Дніпропетровської області (на хвилиночку), де, як заявляється, начебто йде контрнаступ. Насправді, на жаль, там відбувається просування ворога. Це Запорізька область, де росіяни вже за 10 кілометрів від Запоріжжя, від південних районів міста – обласного центру. Це Слов'янськ, Дружківка, Краматорськ, принаймні його частина. Це вже теж лінія фронту і кіл-зона.

Виникає запитання: чому досі в цих містах немає системної підготовки до оборони? Я порушувала це питання у 2022, 2023, 2024 і 2025 роках. Але надворі 2026 рік, і коли заїжджаєш у Покровське, бачачи, що місто фактично не має ніяких рубежів, щоб зупинити ворога. Це викликає величезні питання щодо військових рішень. Я взагалі не зовсім розумію деяких колег, які, скажімо так, підтримують той генералітет, який захищає роздрібнену, настільки хвору систему прийняття рішень безпосередньо на оперативно-стратегічному рівні.

Проблеми зі штурмовими військами. Немає цих штурмових військ, є окремі підрозділи Головному, в яких найвища смертність. Їх відправляють, щоб, навіть термін є, «поставити прапор» різними способами. Чим це відрізняється від російських підходів?

Це просто кілька різних широких мазків про ситуацію, яка не змінюється. Хто має займатися системною перебудовою процесів у війську? Хто має дбати про те, щоб врятувати наших громадян, знизити ризик для життя і збільшити можливості оборони? Парламент і зокрема профільний комітет. Я втомилася просити, вимагати і порушувати питання про те, що час працювати не над поправками, а над цивільним демократичним контролем, запуском реформ, зміною доктрин, військових статутів. Чотири закони, які є військовими статутами і фактично перекладом з радянських норм, незмінні лежать у комітеті.

Чому ви цим не займаєтеся? Чому ми знову голосуємо окремі поправки? Чому ми не працюємо над системними рішеннями? Чому ви не викликаєте Сирського до себе в комітет? Чому ми в парламенті його не бачили, не подивилися йому в очі. Що відбувається? Чому в 2026 році залишаються такі ж проблеми? Колеги, прокиньтесь, я вас прошу!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Мар'яно Володимирівно.

Колеги, є поправки для врахування від фракції «Європейська солідарність». Ви будете ставити поправки на голосування чи просто виступи? Просто виступи. О'кей.

Іванна Орестівна Климпуш-Цинцадзе. Будь ласка, 3 хвилини.

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Дякую. Колеги, ми всі точно розуміємо, наскільки важливо, щоб кожен громадянин України був готовий, отримавши базову військову підготовку, стати на захист держави, і зробити це максимально швидко. Станом на сьогодні це, насправді, умова нашого виживання як країни, держави і нації. Даним законопроектом ми, щоправда, змінюємо підходи підготовки громадян до національного спротиву.

Під час обговорення законопроекту в комітеті точилася серйозна і достатньо обґрунтована дискусія про те, наскільки доречною є наразі така кардинальна зміна – скасування базової військової підготовки, адже система, щодо якої рішення було ухвалено рік тому, ще не запрацювала до кінця. Дійсно, це серйозна дискусія, яку треба продовжити, зокрема в залі, тому що вивчення навчальної дисципліни «Основи національного спротиву», якою фактично замінюється базова військова підготовка, не стане реальною підготовкою кожного громадянина до захисту держави. Вона не буде основою для набуття військово-облікової спеціальності, а в подальшому не може бути використана як підстава для розподілу військовозобов'язаних осіб за військово-обліковими спеціальностями.

Законопроект містить, насправді, й позитивні норми, необхідні зміни. На сьогодні центри підготовки громадян до національного спротиву вже створені, на рівні областей вони, дійсно, працюють. Нам треба внормувати і впорядкувати їх роботу, щоб у подальшому не виникало ніяких колізій у такому чутливому питанні. Цим законопроектом ми також можемо внормувати діяльність руху опору і забезпечити більш системний підхід до організації цих процесів, адже з початком повномасштабного вторгнення було багато організаційних проблем і непорозумінь, зокрема на місцевому рівні.

Наша фракція підтримує законопроект, але наголошуємо на тому, що треба більш системно підходити до прийняття рішень, що стосуються національної безпеки, бо хаос не забезпечить необхідної для нас ефективності.

Дякую, колеги.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Дякую вам за виступ, він абсолютно правильний, змістовний і конструктивний. Справді, треба системно підходити до заміни базової військової служби і базової військової підготовки, але ви знаєте, які проблеми ми на сьогодні реально маємо. Молоді люди, які навчаються у вищих навчальних закладах і цього року стануть випускниками, не встигають пройти базову військову підготовку. Саме тому не створено цілісної системи, немає потенційної можливості.

Комітет шукає ефективну альтернативу базовій військовій підготовці цих громадян. На сьогодні підготовка до національного спротиву – це та мінімальна необхідна альтернатива, про яку ми говоримо. Загалом усі мають зрозуміти, що

це дуже важливий законопроект для національного спротиву України. Завдяки тому, що ми прийняли у 2021 році Закон «Про основи національного спротиву», ми вистояли в цій війні, наразі йдеться про його вдосконалення.

Безперечно, треба підтримати цей законопроект у цілому.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ірина Володимирівна Геращенко. Будь ласка, 3 хвилини.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Дякую. Шановні колеги, сподіваюся, всім сьогодні очевидно, що крім базової загальновійськової підготовки, крім військових навичок, кожен українець повинен отримати і патріотичне виховання, яке має включати в себе основи національного спротиву. Якби у нас був системний підхід протягом багатьох років, думаю, ми мали б менше проблем з мобілізацією. На жаль, Верховний Головнокомандувач, який відповідає за мобілізацію згідно з Конституцією, відкидає від себе проблеми як гарячу картоплину. Як стало відомо з шокуючого розслідування колеги пана Железняка, Верховний Головнокомандувач пан Зеленський опікується лише немобілізацією «чорних» політтехнологів з Банкової. Це для нього важливо, він має час подзвонити навіть у Генеральний штаб.

Наша команда стверджує, що для нормальної мобілізації має бути не лише примус, а й позитивна сторона. Ми наполягаємо на тому, що потрібні такі кроки.

Перше. Парламент має збільшити грошове забезпечення військовослужбовцям. На сьогодні військовослужбовці – єдина категорія українців, яким за чотири роки не провели індексацію зарплат. Це абсолютно ненормально, нам соромно, що ви цей бюджет проголосували.

Друге. Наша команда не раз вносила законопроекти про строки військової служби. Ми маємо вже четвертого міністра оборони, який обіцяє внести законопроект про строки військової служби, і не робить цього. Ще раз звертаємося до уряду: зверніть на це увагу.

Третє. Наша команда голосує за продовження мобілізації, воєнного стану, ми розуміємо актуальність цього під час гарячої фази війни. Сподіваюся, Зеленський усвідомлює, що без голосів фракції «Європейська солідарність» таких законів не було б прийнято.

Останній тиждень приніс кілька скандальних історій про те, як не повинна відбуватися мобілізація. Давайте згадаємо, як побили у ТЦК в Києві колишнього полоненого, політв'язня Володимира Балуха, який відбував покарання в росії. Я щойно повернулася з рідного міста Зеленського Кривого Рогу. Відвідала там центр соціальної реабілітації дітей, у якому знаходяться двоє дітей 11 і 13 років, батько яких сам пішов до ТЦК, щоб уточнити дані. Його мобілізували, хоча він просив дати кілька днів, щоб залагодити питання з дитиною. Він змушений був звертатися до поліції, аби перелякану 11-річну дитину, яка залишилася сама вдома, служба опіки привезла до центру реабілітації дітей.

Хочу звернутися до влади: давайте не робити все для того, щоб дискредитувати саму ідею мобілізації. Це дуже важливо.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Шановна Ірино Володимирівно, нагадую, що законопроект про основи національного спротиву вніс Президент України як суб'єкт права законодавчої ініціативи. Завдяки цьому закону ми змогли підготувати значну частину сектору безпеки і оборони до відсічі збройній агресії росії. Я загалом підтримую ваші тези, що військовослужбовці Збройних Сил та інших складових сектору безпеки і оборони потребують більшої уваги, зокрема матеріального і соціального захисту.

Комітет з питань національної безпеки, оборони та розвідки постійно працює, формує єдині ініціативи, щоб соціальний і правовий захист військовослужбовців залишався на високому рівні, щоб ми його покращували. Ви знаєте про реальний стан бюджету, вся дохідна частина якого спрямовується на сектор безпеки і оборони. На превеликий жаль, цих грошей ще не вистачає, але ми над цим працюємо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Далі – розгляд поправок для їх врахування від інших фракцій та груп.

Володимир Крейденко, фракція «Слуга народу». Будь ласка. Назвіть номер поправки.

КРЕЙДЕНКО В.В., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»).* Дякую, Олександр Сергійовичу. У мене поправка 233 для врахування, але загалом у мене шість поправок, і я прошу надати мені 3 хвилини.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А ви будете ставити цю...

КРЕЙДЕНКО В.В. Я буду ставити на голосування поправку 233 для врахування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 233.

КРЕЙДЕНКО В.В. Прошу надати 3 хвилини для пояснення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Крейденко, 3 хвилини. Прошу обнулити час.

КРЕЙДЕНКО В.В. Шановні колеги, ми всі підтримуємо ідею зміцнення обороноздатності країни, але це не повинно відбуватися ціною руйнації державного апарату та порушення конституційних прав громадян. Я наполягаю

на врахуванні моєї поправки 233, яка, на жаль, не була врахована комітетом, і проблема залишилася дуже актуальною.

Відповідно до норми, врахованої до другого читання, на державну службу вперше може вступити особа, яка пройшла військову підготовку або має військовий досвід. Якщо ми говоримо про працівників патронатної служби, це тисячі співробітників у Верховній Раді, Кабінеті Міністрів, органах державної влади, які мають досвід державної служби, виконують функції держави, але за цим трактуванням опиняються в дискримінаційному положенні і не можуть претендувати на продовження служби в державних органах. Прошу підтримати дану поправку і виправити ситуацію з патронатною службою.

Дякую.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Насамперед хочу сказати, що ви згадали положення чинної редакції Закону «Про державну службу», прийнятого ще в 2024 році, ми нічого нового не запроваджуємо. Ми лише вносимо заміни: на державну службу, на службу в органах прокуратури, в Національній поліції мають право вперше бути прийняті особи, які пройшли військову службу, службу у військовому резерві, або за програмою підготовки офіцерів запасу. Пропонуючи зробити виключення для працівників патронатної служби, які можуть не проходити військову службу, ми фактично виокремлюємо одну категорію серед інших. Комітет цю поправку відхилив.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 233 авторства Володимира Крейденка та колег для її врахування. Комітет її відхилив. Прошу голосувати.

«За» – 67.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Максим Заремський, ви на місці? Максиме Васильовичу, будь ласка, назвіть номер поправки.

ЗАРЕМСЬКИЙ М.В. Шановні колеги, законопроект, який ми розглядаємо, спрямований на вдосконалення законодавства у сфері національного спротиву. Його прийняття дасть можливість зміцнити обороноздатність держави та водночас оптимізувати витрати державного бюджету в умовах воєнного стану. Я вніс низку поправок на запобігання ускладненню функціонування державної служби та органів прокуратури, адже окремі положення могли б створити штучні бар'єри для залучення фахових кадрів. Це питання стабільності державного апарату та забезпечення законності як на державному, так і на місцевому рівнях. Прошу підтримати законопроект.

Дякую.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Стосовно вашого запитання про те, що на державну службу не можуть бути прийняті особи, які не пройшли базової військової служби або базової військової підготовки. Звертаю вашу увагу на те, що саме до другого читання ми передбачили, що ці положення не будуть застосовані до кінця дії правового режиму воєнного стану і протягом одного року після припинення або скасування дії правового режиму воєнного стану. На сьогодні молоді люди, чи немолоді, які є фахівцями, можуть спокійно без виконання цих вимог закону вступити на державну службу і службу в органах прокуратури. Жодних проблем немає.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, наступний виступ – Дмитра Олександровича Разумкова. Потім будемо голосувати поправки для підтвердження. Запросіть, будь ласка, депутатів до зали, за 5 хвилин буде голосування.

Дякую.

РАЗУМКОВ Д.О. Ми з вами дожилися до того, про що говорили рік тому, – до намагання мобілізувати вже й жінок. Думаю, всі депутати бачили, чули, читали новини про те, що жінки потрапляють до реєстру нібито ухилянтів, не маючи військово-облікової спеціальності, не служивши, не будучи медиками, але вже мають заплатити державі штраф у розмірі 17 тисяч гривень. Якби було нормальне суспільство, нормальне ТЦК, влада, і ми були б нормальними, проголосували норми, які чітко закладаються в законах, як це працювало б? Людина прийшла, написала заяву: вибачте, ви, м'яко кажучи, помилилися або зробили це навмисно, виключіть мене з реєстру. Що робить ТЦК? Каже: у нас не передбачено механізму, щоб виключити жінку з реєстру. Якщо немає механізму, щоб виключити жінку з реєстру, то, можливо, нам треба виключити до чортової матері ТЦК? Це перше.

Друге. Для того, щоб покращити механізми роботи ТЦК, я разом з колегами з міжфракційного депутатського об'єднання «Розумна політика» ініціюємо кілька правових норм, прийняття яких дасть можливість вийти з цієї ситуації.

Перша. Якщо склалася така ситуація: жінка потрапила до реєстру нібито ухилянтів (кажу «нібито», бо подібне неможливе), вона пише заяву в ТЦК, і автоматично її виключають з цього реєстру. Так само знімається питання щодо штрафу в розмірі 17 тисяч гривень. Не так, як пропонує ТЦК: йдіть у суд, виграйте справу, витратьте гроші на адвоката, свій час тощо, а ми подумаємо, виключати вас чи ні.

Друга. Це ж не машина включає людину в реєстр, правильно? Хто понесе за це відповідальність – розробник цієї «замечательной» програми чи людина, яка фізично своїми ручками вносила дані? Якщо жінці виставляють штраф у розмірі 17 тисяч гривень, впевнений, що було б цілком коректно і правильно, щоб для такої людини штраф був трохи більший – у 10 разів. Це було б

170 тисяч гривень. Два таких штрафи і, повірте мені, включатимуть мізки і руками працюватимуть так, щоб такі випадки не повторювалися. Якщо людині плювати на те, що вона створює проблеми для держави (а вона створює проблеми для держави, коли фактично закладає норму, що дозволяє проводити квазімобілізацію жінок і викачувати останні копійки з їхніх кишень), то вона має за це нести відповідальність.

Наступне питання, ініційоване колегами, і наші норми також є. Я ще раз звертаюся до всіх у цій залі: давайте закінчимо історію з незаконною мобілізацією. Людей хапають, затримують тих, які мають інвалідність, трьох дітей, бронювання. Шукають механізми, як їх затримати, забрати телефон, відправити в навчальні частини, а потім сказати: ой, вибачте, якимось незручно вийшло, ви їдьте до частини, вас там спишуть.

Держава витрачає на це мільйони гривень – на форму, озброєння, підготовку, харчування, утримання. Все це витрачає не влада, а держава, з державного бюджету, який наповнюють українці. Немає грошей влади, є бюджет, який наповнюється з податків українців, яких на сьогодні представники влади намагаються додатковими податками знищити.

Наступне питання. Ми спостерігаємо, що відбувається в суспільстві. Якщо ТЦК вчиняє порушення, людина має право захистити себе. Я сьогодні ставив на голосування поправки, якими пропонувалося зобов'язати працівників ТЦК пред'являти документи, проводити відеофіксацію тощо. На жаль, вони знову не були підтримані. До речі, як я вже казав, є каста недоторканих, які можуть бити, затримувати, хапати за руки, ноги, кидати в машини, збивати. Дуже часто потерпілі не можуть навіть написати заяву. Чому? Тому що кинули в машину, завтра – на ВЛК, післязавтра – вже в навчальній частині.

Давайте ми приймемо ще одну норму, яку ініціюю я і команда «Розумна політика». Якщо подібні відео з'являються в мережі Інтернет та засобах масової інформації, ДБР автоматично має не право, а обов'язок вносити відомості до ЄРДР і розпочинати справу про розслідування таких дій та притягнення винних до відповідальності. Якщо ми будемо продовжувати робити вигляд, що «бусифікації» не існує, що все гаразд, повірте мені, ми дискредитуємо українську армію і зробимо так, що ворог цим скористається. Давайте закінчувати історію з «бусифікацією», інакше втратимо і армію, і державу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ще хотіла виступити Безугла, 2 хвилини, але я бачу, що Мар'яна Володимирівна чимось зайнята. Тоді відповідь Федора Володимировича Веніславського, і будемо голосувати поправки щодо підтвердження.

Мар'яно Володимирівно, 3 хвилини. Потім відповідь Федір Володимирович і будемо голосувати.

Безугла, 3 хвилини. Потім – Сергій Володимирович Власенко, Дмитро Олександрович, наскільки я пам'ятаю, і далі будемо дивитися по результатах голосування першої поправки.

БЕЗУГЛА М.В. Я вже казала, що ми, на жаль, маємо проблему. Парламент розглядає окремі поправки, але ми фактично втратили здатність (сподіваюся, не втратили, а це тимчасова нездатність) працювати системно над питаннями оборони. Але це ще не все. Наприклад, мене вчергове атакують пов'язані з Головнокомандувачем окремі депутати, щоб якось примусити мене мовчати. Знаєте, ви мене ніяк не змусите мовчати. Мало того, я свого часу збиралася навіть подавати в суд, щоб добитися відповідальності військовослужбовців, не лише солдат, які, опинившись у складних обставинах, пішли у СЗЧ, а хтось загинув, а й тих, хто приймає рішення відправити роту, батальйон без дорозвідки, тих, у кого безпосередньо на руках кров через ці рішення. Це, в першу чергу, Головнокомандувач Збройних Сил, до якого дуже багато питань.

Я заявляю з трибуни, що з цього моменту готую подання на відкриття кримінальних проваджень проти Сирського за Дебальцеве, підготовку до оборони у 2022 році в якості командувача Сухопутних військ ЗСУ і керівника Київського гарнізону. Лисичанськ, Бахмут, Соледар, Авдіївка, Вовчанськ. Як ви пропустили вторгнення? Не було жодних рубежів, ворожі війська спокійно заходили на територію України через два роки після повномасштабного вторгнення. Відсутність наказу про виведення військ під час Курської операції. Пропущено вторгнення на Сумщину. Торецьк, Нью-Йорк, торецька ротація. Мені кажуть про вугледарську ротацію, так і торецька була. Просто відбувся провал фронту в Торецьку, Нью-Йорку. Ніхто не поніс за це відповідальності. А ви пам'ятаєте Содоля? Він досі не отримав підозри, звільнився через ВЛК, живе собі спокійним життям цивільного. Я теж порушу кримінальне провадження.

У мене дуже багато прикладів. Уже із завтрашнього дня буду вносити подання. Я подивлюся, як відреагує ДБР і Офіс Генерального прокурора на відповідальність за рішення, які вартують навіть не однієї тисячі життів. Врешті-решт це має завершитися. Врешті-решт нове лідерство має бути у війську, а не лише безпосередньо на тактичному рівні. Я зроблю все, щоб захистити права наших людей.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Запросіть, будь ласка, депутатів до зали. Колеги, займіть свої місця. Будемо переходити до голосування поправок щодо підтвердження.

Надаю слово Сергію Володимировичу Власенку. Назвіть номер поправки.

ВЛАСЕНКО С.В. Поправка 343. Пане головуючий, прошу надати мені 3 хвилини, бо в мене три поправки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко, 3 хвилини.

ВЛАСЕНКО С.В. Шановні колеги, прошу послухати, бо ситуація насправді вкрай серйозна. Абсолютно випадково до законопроекту в редакції першого читання (підкреслюю: випадково) потрапила норма про крадіжку майна Товариства сприяння обороні України. Не треба тут спекулювати іменем Президента. Я вдячний Комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки за те, що він виправив цю помилку. Поправками колег Івченка та Євтушка цю норму вилучено із законопроекту. На жаль, після того, як це відбулося, колега, який стоїть на трибуні, єдиний у Верховній Раді почав бігати і розповідати всім, як потрібно під час війни вкрати майно Товариства сприяння обороні України. Ми знаємо, що є ласий шматок, який називається аеродром «Чайка». Ми знаємо забудовників, які хочуть забудувати його територію.

Дуже прошу підтримати рішення комітету і проголосувати «за», нам потрібно 226 голосів. Я вдячний комітету за чітку державницьку позицію (*Оплески*). Якщо в когось є пропозиція провести дебати щодо статусу майна Товариства сприяння обороні України, будь ласка, вносьте на розгляд свій законопроект. Як Верховна Рада визначиться, так і має бути. На сьогодні Товариство сприяння обороні України робить усе, щоб допомогти Збройним Силам України. Стверджувати, що це майно потрібне Збройним Силам для забезпечення своєї матеріальної бази, безпідставно.

Звертаюся до доповідача на трибуні. Уклінно прошу, коментуючи мій виступ, не висловлювати власну позицію, яка відрізняється від позиції комітету. Озвучте лише позицію Комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки. Комітет на своєму засіданні повністю підтримав поправку колеги Івченка. Прошу Верховну Раду проголосувати 226 голосами за те, щоб не порушувати право людей займатися бізнесом і право власності, тим паче, що товариство цілком зорієнтоване на допомогу Збройним Силам України.

Дякую, колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Відповідь комітету.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Колега, який щойно ставив запитання, абсолютно правильно сказав: під час розгляду законопроекту в першому читанні зовсім не випадково було проголосовано норму, спрямовану на виконання низки рішень Верховного Суду України щодо повернення в державну власність вкраденого майна. Водночас під час розгляду законопроекту комітет на своєму засіданні підтримав поправку народного депутата, представника однієї з політичних сил. Ідеться про вилучення норми, відповідно до якої майно, яке в редакції першого читання запропоновано передати Міністерству оборони, залишиться у тих, хто його вкрав.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування пропозицію Сергія Володимировича Власенка підтвердити поправку 343 авторства колег – членів комітету. Комітет її врахував. Прошу голосувати.

«За» – 238.

Поправка залишається врахованою.

Власенко з процедури.

ВЛАСЕНКО С.В. Шановні колеги, дуже дякую за підтримку. Дві інші поправки немає сенсу голосувати, тому що вони такі самі. Я прошу не голосувати дві поправки, які залишилися, бо це ні на що не вплине.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

Дмитро Олександрович Разумков. Назвіть номери поправок, будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О. Поправки 231 і 268. Обнулiть час, будь ласка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. 2 хвилини.

РАЗУМКОВ Д.О. По черзі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. По черзі. 1 хвилина.

РАЗУМКОВ Д.О. Шановні колеги, поправкою 231 фактично позбавляються права вступу на державну службу чоловіки, які мають законні підстави для відстрочки або звільнення з військової служби. Це особи з інвалідністю, батьки трьох і більше дітей, багато інших категорій громадян. Ви фактично позбавляєте їх права вступу на державну службу.

Я розумію, багатьом було б зручно, щоб просто написали, що на державній службі можуть працювати друзі друзів, а ще краще корупціонери. Ви кажете, що це мають бути виключно громадяни, які пройшли військову службу. Це неправильно, тому що є категорія громадян, які точно мають право працювати на державній службі. На щастя, або так вийшло, вони не можуть бути мобілізовані або призвані на військову службу. Поправкою 231 порушується навіть Конституція України, вона спрямована на порушення прав людей. Прошу її не підтримувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Відповідь комітету.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Шановний Дмитре Олександровичу, хочу наголосити, що норма, продубльована нашою поправкою 231, міститься в чинній редакції Закону «Про державну службу». Комітет нічого нового не запроваджує. Чинною редакцією Закону «Про державну службу» передбачено,

що вперше на державну службу не можуть вступати громадяни України, які не пройшли базової військової підготовки або базової військової служби. Отже, ми нічого не змінюємо. Поправку треба підтримати, тому що запропоновано забезпечити право вступити на державну службу саме тим громадянам, які воюють.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування пропозицію Дмитра Олександровича Разумкова підтвердити поправку 231 авторства колег – членів комітету. Комітетом вона врахована. Прошу голосувати.

«За» – 228.

Рішення прийнято.

Поправка залишається врахованою.

Поправка 236. Разумков, 1 хвилина.

РАЗУМКОВ Д.О. Поправка 268.

ГОЛОВУЮЧИЙ. О'кей.

РАЗУМКОВ Д.О. Колеги, я зрозумів, що люди з інвалідністю, батьки трьох дітей та інші категорії громадян державній службі не потрібні.

У мене таке запитання. Скажіть, будь ласка, а що це за така нова категорія осіб, яким надаватиметься відстрочка, як конфіденційні працівники руху опору? Це у вас в законопроекті виписано, що вони можуть бути заброньовані та отримати відстрочку. Є блогери, які ховалися на кладовищах. Вони переїдуть із кладовищ і перетворяться на підкилимних співробітників? Усі, кого вам треба буде поховати не на кладовищі, ви поховаєте під такою нормою закону, тому що навіть подивитися буде неможливо. Ви зробите так, щоб вони ховалися від мобілізації, маючи для цього реальні підстави.

Колеги, прошу вас не голосувати за цю норму, її треба провалити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Відповідь комітету.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Шановні колеги, це дуже важлива норма, яку в жодному разі не можна провалити. Йдеться про тих громадян України, які залишилися на тимчасово окупованих територіях і нищать там ворога. Вони мають право на відстрочку від призову як конфіденти, і можуть бути потім відправлені на тимчасово окуповані території. Ця категорія осіб є конфідентними співробітниками руху опору, які мають право на отримання відстрочки від призову.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування пропозицію Дмитра Олександровича Разумкова підтвердити поправку 268 авторства колег – членів комітету. Комітет її врахував. Прошу голосувати.

«За» – 151.

Рішення не прийнято.

Поправку не підтверджено.

Дякую.

Мамка, 1 хвилина, Івченко, 1 хвилина, і будемо голосувати. Запросіть депутатів до зали.

Григорій Миколайович Мамка. Будь ласка.

МАМКА Г.М., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»).* Шановні колеги, я не проситиму поставити на голосування для підтвердження свої чотири поправки. Хочу звернути увагу промовця і захистити Верховний Суд України.

Верховний Суд не міг у своєму рішенні написати, що якась організація щось вкрала, на жаль чи на щастя. Таких рішень не існує. Якщо хтось вам сказав або у вас є відомості, що хтось вкрав... Ваш Генеральний прокурор, ваш міністр внутрішніх справ, ваша правоохоронна система. Зверніться як народний депутат із заявою і примусьте розслідувати справу згідно з законом. На жаль, такого переважно мало трапляється, але все-таки зверніть увагу на свої висловлювання, публікації та рішення Верховного Суду.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Івченко, 2 хвилини. Будь ласка.

ІВЧЕНКО В.Є., *член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).* Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, насамперед хочу подякувати всім народним депутатам, які підтримали поправку. Важливо, що ми розібралися і зрозуміли, що льотні школи, парашутний спорт – це те, що на сьогодні допомагає нашим пілотам отримувати ліцензії. Пілоти, які літають на літаках L-39, не можуть навчатися за кордоном на літаках F-16, оскільки вони не мають приватної ліцензії тощо. Я не кажу вже про те, що ДОСААФ супроводжує територіальну оборону та інвестує. Має бути комплексне рішення. На жаль, однією поправкою, як хотів колега, вирішити питання неможливо. Дякую комітету, що розібрався і підтримав відповідну поправку більшістю голосів.

Колеги, наразі хочу, щоб ми підтримали законопроект, яким фактично пропонується формувати абсолютно нову систему підготовки громадян, освітню

політику в коледжах, університетах, інших навчальних закладах, створювати центри підготовки національного спротиву. Яким чином відбуватиметься керування, які роди військ безпосередньо відповідатимуть за створення системи національного спротиву? Ви, напевне, побачили, що це Сили спеціальних операцій. Важливо, щоб ми не ламали законопроект, прийняли його в тій редакції, яку підтримав комітет. Я впевнений, що з такого закону в нас почнеться новий відлік. Ми будемо постійно готуватися до того, що можуть...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Завершальний виступ. Олександр Михайлович Завітневич, 1 хвилина. І будемо голосувати.

ЗАВІТНЕВИЧ О.М., голова Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, дякую всім за підтримку цього законопроекту у ваших обговореннях і за участь у робочих групах. Дякую всім військовим, які долучилися до роботи. Над цим законопроектом ми працювали більше року. Дякую, звісно, й усім, хто допомагає національному спротиву в областях. Такі центри вже працюють.

Звертаю вашу увагу на те, що хтось із колег згадував поправки від комітету щодо руху опору. Шановні колеги, це вкрай потрібні норми для Сил спеціальних операцій Збройних Сил України. Дякую всім за підтримку і прошу проголосувати зеленою кнопкою «за».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, переходимо до прийняття рішення.

Ставлю на голосування пропозицію прийняти проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань підготовки громадян до національного спротиву» ([№ 13347](#)) у другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу голосувати.

«За» – 263.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Покажіть по фракціях. Дякую.

Наступний проект Закону «Про забезпечення повноважності місцевих рад в умовах воєнного стану» ([№ 14405](#)) (*Шум у залі*).

Заява про оголошення перерви, яку готові замінити виступом, від депутатської фракції «Батьківщина» та депутатської групи «Довіра». Ми домовлялися.

Власенко. Будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, пане головуючий. Шановні колеги, я дякую всім, хто проголосував за попередній закон і за поправку.

Переходимо до наших старих хвороб. Ви знаєте, єдине, що можемо сказати: дореформувалися. Скажіть, будь ласка, чому в сесійній залі не пролунало за сьогодні жодного слова про те, що в нас відбувається з керівництвом НАБУ?

У нас як не керівник НАБУ, то якась проблема. Зверніть увагу, що обидва керівники НАБУ обрані міжнародними експертами за всіма процедурами. Далі виникають якісь проблеми. На цих людях стоїть печатка доброчесності, але з'являються факти, які доброчесності жодним чином не стосуються. Я думаю, що нам треба переглянути історію з призначенням керівництва правоохоронних органів міжнародними експертами.

Наступна історія також пов'язана з тим, що дореформувалися. У низці областей, зокрема Чернівецькій та Хмельницькій, виявляється, суди почали приймати рішення замість органів місцевого самоврядування. Вірніше, вони вже приймають рішення замість органів місцевого самоврядування, а потім штрафують депутатів за те, що ті не голосують так, як вказано в судовому рішенні. Наприклад, приймають рішення призначити когось директором лікарні, а потім депутата, який за це не проголосував на сесії відповідної ради, штрафують. Це вже виходить за будь-які межі.

Така само ситуація склалася і в кримінальному провадженні стосовно Юлії Тимошенко. Проходять бравурні прес-конференції людей з поганою репутацією із НАБУ і САП про нібито наявність якихось доказів. Можемо зазначити, що за останніх два місяці жодної слідчої дії з Тимошенко не було проведено. До речі, минулого тижня відбувся судовий розгляд щодо так званого продовження зобов'язань Юлії Володимирівни в рамках цих кримінальних проваджень. Знаєте, який доказ надали? Єдиним доказом стало те, що вона користується *WhatsApp*. Це єдиний доказ її нібито протиправної діяльності. Людина, яка користується *WhatsApp*, у нас є злочинцем. Людина, яка користується *Telegram*, у нас є злочинцем.

У мене просте запитання: а якими месенджерами користується керівництво НАБУ і САП? Такими самими? Може, вони самі в тюрму підуть? Може, керівництво НАБУ і САП прийде і покаже нам у Верховній Раді свої телефони, з ким вони комунікують, як спілкуються із суддями ВАКС, дають вказівки щось робити, а чогось не робити? Може, ми подивимося це з трибуни Верховної Ради, і розглянемо це питання, щоб, врешті-решт, реформувати...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергію Володимировичу.

Наступне питання. Починаємо із включення до порядку денного проекту Закону «Про забезпечення повноважності місцевих рад в умовах воєнного стану» ([№ 14405](#)). Пропоную включити це питання до порядку денного сесії.

«За» – 167.

Рішення не прийнято.

Шановні колеги, можна запросити депутатів до зали? У мене є несподівана пропозиція провести сигнальне голосування щодо наступного законопроекту, тому що він уже включений до порядку денного. Запросіть депутатів до зали, щоб ми не провалили хороший законопроект про спорт.

Шановні колеги, відповідно до статті 28 Регламенту Верховної Ради України пропоную провести сигнальне голосування щодо проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» щодо визначення загальних засад впровадження та адміністрування публічних електронних реєстрів та інформаційно-комунікаційних систем» ([№ 13648](#)). Прошу голосувати. Сигнальне голосування.

«За» – 178.

Проголосували за – 178, проти – 3, утрималися – 1.

Шановні колеги, технічне оголошення стосується діяльності нашого шанованого Книжкового клубу, який відновив свою роботу. Це Книжковий клуб Верховної Ради України. Сьогодні о 17 годині в Комітеті з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва відбудеться засідання Книжкового клубу Верховної Ради України за адресою: Садова, 3А. кабінет 833. Гість – Ілларіон Павлюк. Запрошуємо всіх народних депутатів взяти участь у засіданні Книжкового клубу.

Шановні колеги, розгляд питань порядку денного на сьогодні не завершено, але дякую всім за результативну роботу. Оголошується перерва у нашому пленарному засіданні. Працюємо далі заради України та її майбутнього.

Слава Україні!